

Marec 2021
Ročník 2, číslo 1

Kriviansky OBČASNÍK

EC KRIVANY

OBSAH

EDITORIÁL

Slovo starostu Jána Šejirmana	3
Príprava publikácie o histórii obce Krivany	7
ZRPŠ Krivany je tu aj pre vás	8
Rozhovor s duchovným otcom	12
Rubrika Jána Lazoríka	17
Zo života našej školy	20
Putnov—zaniknutá obec...	24
Vzácné archeologické nálezy v Krivanoch	26
Môj život v Anglicku	28
Miniseriál: Osobnosť Krivian	30
DHZ Krivany a súťažné aktivity	22
Z kuchyne starých mám	34
Emancipácia v ríši zvierat	36
Z prírodnej lekárne	37
Z vlastnej tvorby	38
Detská rubrika	40
Inzercia a zoznam darcov	41
2% z daní	42

Milí občania a priatelia Krivian,

v dobe, keď sa strach a neistota z nadchádzajúcich dní natrvalo udomácnili v našich životoch, slová ako koronavírus, lockdown, či testovanie stali normou, vychádza tretie číslo nášho Krivianskeho občasníka.

Veríme, že bude pre vás povzbudením a aspoň na malú chvíľu zabudnete na neľahké obdobie, ktoré práve prežívame.

V mene všetkých tvorcov občasníka, vám prajem príjemné čítanie, zároveň aj pokojom a radosťou naplnené veľkonočné sviatky!

*Mária Kromková ml.
(šéfredaktorka tretieho čísla)*

**Kriviansky
OBČASNÍK**

**vychádza pod hlavičkou
ZRPŠ Krivany, o. z. s finančnou
podporou obce Krivany**

SLOVO STAROSTU JÁNA ŠEJIRMANA

Vážení občania,

obec Krivany každoročne, počas fašiangového obdobia, organizovala podujatie „Fašengi v Krivjanoch“, na ktorom sme okrem ochutnávky výborných tradičných jedál oceňovali občanov za predchádzajúci rok. Som veľmi rád, že sa nám ešte v roku 2020 podarilo uskutočniť túto akciu, na ktorej sme ocenili aj niektorých našich občanov, ktorí už nie sú medzi nami. Tento rok, žiaľ, takéto podujatie pre pandemickú situáciu nemôžeme uskutočniť. A hoci bol rok 2020 „veľmi zvláštny“ pre rôzne obmedzenia, niektorí naši občania by si zaslúžili naše ocenenie. Nechcem tu vyzdvihovať niektorých jednotlivcov a kolektívy, ale chcem sa poďakovať všetkým našim občanom, jednotlivcom, podnikateľom, kultúrnym a športovým kolektívom, občianskym združeniam a mnohým iným za činnosť, ktorú vykonali počas roku 2020 v našej obci v rôznych oblastiach života. Vážme si prácu všetkých, ktorí vykonávajú činnosť v prospech našich občanov! Tento rok si naša obec pripomína menšie jubileum, a to 720. výročie prvej písomnej zmienky o našej obci. Veľmi dobre si pamätám, keď sme pred 20 rokmi pri príležitosti 700. výročia prvej písomnej zmienky ešte na starom amfiteátri robili krásnu slávnosť s posvätením nového erbu obce a za účasti pána biskupa Alojza Tkáča. Verím, že sa nám aj v tomto roku, možno v jeho druhej polovici, podarí uskutočniť takéto spomienkové stretnutie, na ktoré by sme chceli pozvať aj významných rodákov. A hlavne všetkých našich občanov.

Situácia spojená s COVID-19 v našej obci

V čase, keď pripravujem tento článok, je pomaly polovica februára a epidemiologická situácia je veľmi zložitá. Uskutočnili sme už niekoľko plošných testovaní v našej obci a stále máme pozitívne prípady. A čo je najhoršie, že sa pozitivita prejavila aj u starších detí. Chcel by som vás požiadať, aby sme všetci dodržiavali všetky prijaté a vyhlásené opatrenia, aby sme týmto zamedzili šíreniu epidémie, a aby sme brali ohľad aj na ostatných občanov, lebo len tak zabezpečíme zdravie pre všetkých. Samospráva obce v prvej polovici februára rozdala všetkým našim dôchodcom po 2 kusy respirátorov PPF2 a po jednej krabicike vitamínu D.

Samospráva obce realizovala vybavovanie stránok aj počas tohto zvláštneho obdobia, i keď len v obmedzenom režime. Ale všetci zamestnanci obce pracujú v normálnom režime pri dodržiavaní všetkých protipandemických opatrení. Ku koncu roku 2020 a v mesiaci január 2021 sme zabezpečili prevzatie novovybudovanej 12 bytovej jednotky na ulici Nachajky. Dokončujeme projekt na vypracovanie projektovej dokumentácie na **odvodnenie budovy kaštieľa**. Na túto aktivitu sme dostali z MK SR dotáciu vo výške 9000€.

Taktiež, hoci v obmedzenom rozsahu, pokračujeme v prácach na jednoduchých pozemkových úpravách v lokalite Dujava. Zabezpečujeme tiež prípravu verejného obstarávania na výstavbu novej **12 bytovej jednotky na ulici Nachajky**, ako aj **nadstavbu piatich bytov nad budovou obecného úradu**. Aktívne pokračujeme na projekte CURI – výzva zameraná na podporu komplexného prístupu v obciach s marginalizovanými rómskymi komunitami. Tento projekt zastrešuje Svetová banka a Európska únia. Pripravujeme projekty na nasledovné investičné akcie: **Chodník do rómskej osady** (dňa 15.12.2020 bola podaná žiadosť o NFP). **Rozšírenie kanalizácie na ul. Hlavná** (máme vydané územné rozhodnutie a teraz pripravujeme projekt na vodoprávne konanie). **Komunitné centrum Krivany** (máme vydané stavebné povolenie (podávame žiadosť do 01.03.2021)). **Zberného dvora a stojiska Krivany** (bol realizovaný výber projektanta, pripravujeme projekt na stavebné povolenie). V mesiaci február sme ešte podávali žiadosť na dotácie na MK SR na Obnovu strechy na budove kaštieľa a dotáciu na vypracovanie projektovej dokumentácie na rekonštrukciu záhrady pri kaštieli.

ELEKTRONICKÉ SČÍTANIE OBYVATEĽOV

Od **15.2.2021 do 31.3.2021** sa uskutoční elektronické sčítanie obyvateľov Slovenskej republiky. Sčítanie bude plne elektronické. Sčítate sa sami, v pohodlí domova, bezpečne prostredníctvom elektronického formulára, ktorý nájdete na stránke www.scitanie.sk. Pri tomto sčítaní môžete pomôcť sčítať sa aj svojim blízkym a seniorom. Vyplnenie formulára nezaberie viac ako 10 minút.

Na sčítanie postačí mobil, tablet, notebook alebo počítač.

Je tu však aj možnosť posunutia termínu asistovaného sčítania

Ak sa nemôžete alebo neviete sčítať sami, alebo s pomocou svojich blízkych, na splnenie povinnosti sčítať sa môžete využiť **asistované sčítanie** – to znamená, že navštívite kontaktné miesto zriadené obcou, kde vás sčíta stacionárny asistent, alebo môžete požiadať telefonicky o mobilného asistenta, ktorý vás navštívi doma a sčíta vás. Vzhľadom na pandemickú situáciu sa termín tohto asistovaného sčítania posúva, začne sa až **1. apríla 2021** a potrvá do **31. októbra 2021**. Všetky informácie o tom, kde bude kontaktné miesto, a v akom čase ho budete môcť navštíviť, ako aj telefónne číslo na mobilného asistenta vám oznámime včas prostredníctvom miestneho rozhlasu, obecnej nástenky a webovej stránky obce. Prebiehajúcu kampaň ku sčítaniu môžete sledovať na stránke www.scitanie.sk, informácie nájdete aj na Facebooku, Instagrame a na YouTube – všade pod názvom SODB 2021 alebo Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021. Chceme požiadať všetkých občanov, aby sčítaniu venovali náležitú pozornosť. Od občanov prihlásených na trvalý pobyt v obci sa dlhoročne odvíja aj finančný príspevok od štátu. Čím má obec menej obyvateľov, tým je príspevok od štátu nižší. Ak je menej finančných zdrojov, ťažšie sa zabezpečujú investičné a ostatné funkcie obce.

ODPADY v našej obci

Problematike odpadu a jeho spracovaniu sa venujeme celoročne. Podľa výsledkov % triedenia vo vzťahu ku komunálnemu odpadu za rok 2020, kde mieru triedenia máme na 49%, nás toto číslo môže uspokojiť. No žiaľ situácia, ktorá sa týka uloženia poplatku za komunálny odpad na skládku, sa každoročne zvyšuje, výška pre jednotlivé obce sa určuje na základe miery triedenia. Ako samospráva, ktorá je v združení pre separovaný zber, venujeme tejto problematike veľkú pozornosť, hlavne pri zabezpečení potrebných nádob na separovaný zber, propagáciu a celoročnej osвете.

Myslím si, že z roka na rok sa situácia so separáciou odpadu zlepšuje, pretože si občania uvedomujú, aký to má vplyv na život ľudí a na celkové životné prostredie. V tomto roku vám boli doručené zelené 120l nádoby na sklo. Zabezpečovali sme ich v rámci Združenia pre separovaný zber obcí Hornej Torusy.

Našou snahou bolo, aby občania mohli bezpečne separovať sklo, aby nedochádzalo k úrazom a podobne. Počúvali sme rôzne pripomienky, aký to má význam a podobne. Žijeme v 21. storočí a aj kvality či spôsob nášho života by sa tomu mali prispôbovať. Nádoby sú majetkom obce, tak je potrebné ich zabezpečiť proti poškodeniu a odcudzeniu. Vyvážať sa budú podľa ročného kalendára. V súčasnosti pracujeme na spôsobe váženia odpadu z jednotlivých domácností a jeho evidencii. Tiež by sa to malo realizovať cez elektronický systém.

Do konca júna musíme ako obce zabezpečiť likvidáciu BRO (biologicky rozložiteľného odpadu), t.j. odpadu z kuchyne a pod.

Spracovanie odpadu v Krivanoch

Názov odpadu	Množstvo v kg
zmesový komunálny odpad	167,310
biologicky rozložiteľný odpad	99,000
železo a oceľ	27,254
objemný odpad	16,820
sklo	16,320
plasty	16,186
papier a lepenka	5,166
vyrazené elektrické a elektronické zariadenia	1,160
hliník	901
obaly z kovu	890
Vyrazené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	694
jedlé oleje a tuky	33
meď, bronz, mosadz	30
oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25	12
šatstvo	0
kovy	0
Celkové množstvo vzniknutých komunálnych odpadov	352,493
Celkové množstvo zrecyklovaných komunálnych odpadov	168,360

Myslím si, že aj v našej obci tento odpad ľudia separujú, a to na vlastných kompostoviskách a podobne. Lenže pre naše štátne orgány je to nedostačujúce a likvidácia takéhoto odpadu sa musí realizovať v určených nádobách a podobne. Uvažujeme nad tým, aby sme pri terajších stojiskách dali nádoby na BRO, kde by občania zhromažďovali tento odpad, ktorý by sa potom zväžal asi raz za 2 týždne. Neviem si ale predstaviť zápach z tohto odpadu v lete. Keď budeme musieť riešiť likvidáciu tohto odpadu a jeho odvoz takýmto spôsobom, vyjde nás to ročne na 2 500 – 3000,- €! Chcem sa poďakovať všetkým občanom za triedenie, zabezpečovanie poriadku na svojich nehnuteľnostiach a ak ešte zostane čas, tak aj za pozametanie chodníka pred svojím nehnuteľným majetkom.

EUROVELLO 11 cez kataster obce

V týchto dňoch budú podieloví vlastníci nehnuteľnosti, ktorí majú vlastníctvo pod navrhovanou medzinárodnou cyklotrasou EUROVELLO 11, oslovení. V prvej etape, keď sme chceli realizáciu majetkoprávného usporiadania realizovať so súhlasom vlastníkov vydržaním, aby sme nemali veľké náklady na vypracovanie zmlúv a na vklad do katastra, tak sa nám ozvalo len veľmi málo podielnikov. Chcem sa týmto verejne poďakovať všetkým, ktorí tak ústretovo zareagovali. Keďže sa nám nepodarilo zabezpečiť súhlasy všetkých podielnikov (je ich okolo 150), po konzultácii s právnym oddelením VÚC budeme pripravovať zmluvy o dlhodobom prenájme, aby sme túto aktivitu a veľmi prospešnú stavbu mohli realizovať. Myslím, že nikomu dnes netreba vysvetľovať, čo znamená pre súčasnosť a najmä pre budúcnosť vybudovanie infraštruktúry pre pohybové aktivity občanov. Taktiež vidíme, že už dnes sú štátne cesty preplnené. A čo to bude o pár rokov? Preto by som chcel požiadať všetkých podielnikov pod cyklotrasou, aby súhlasom na dlhodobý prenájom umožnili vybudovanie tejto stavby, a tým značne prispeli k upevneniu zdravia občanov a najmä záchrane životov. Nikto nikdy nevie, či niekto z nás alebo našich najbližších sa nedostane na bicykli, alebo aj peši do kontaktu s motorovým vozidlom.

Financie: Hospodárenie obce Krivany za rok 2020

Prebytok/ schodok rozpočtového hospodárenia za rok 2020:

Hospodárenie obce	Skutočnosť k 31.12.2020
Bežné príjmy spolu	1,385,932 €
Bežné výdavky spolu	1,222,511 €
Bežný rozpočet	163,421 €
Kapitálové príjmy spolu	302,425 €
Kapitálové výdavky spolu	832,465 €
Kapitálový rozpočet	-530,040 €
Prebytok/schodok bežného a kapitálového rozpočtu	-366,619 €
Vylúčenie z prebytku - nevyčerpané zdroje zo ŠR 42 665€, tvorba FO byty 3 700€)	46,365 €
Prebytok/schodok rozpočtu za rok 2020	-412,984 €
Príjmy z finančných operácií (513 957€ obec; 325€ škola)	514,282 €
Výdavky z finančných operácií	42,828 €
Rozdiel finančných operácií	471,455 €
Hospodárenie obce za rok 2020	58,471 €

Tvorba a použitie prostriedkov fondov - Rezervný fond obce Krivany

Fond rezervný	Suma v €
Stav k 1.1.2020	148,825 €
Prírastky - z prebytku rozpočtu za uplynulý rozpočtový rok 2019	0 €
- z finančných operácií	58,470 €
Úbytky - použitie rezervného fondu na rekonštrukciu miestnej komunikácie (asfaltová úprava) ul. Komenského, odstavná plocha pod ZŠ s MŠ Krivany /Uznesenie č. 89/2019 zo dňa 27.6.2019/	22,316 €
Krytie schodku rozpočtu	0 €
Stav k 31.12.2020	184,979 €

Obec vytvára rezervný fond v zmysle § 15 zákona č. 583/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov. O použití rezervného fondu rozhoduje obecné zastupiteľstvo.

Ukazovateľ	Rok 2019	Rok 2020
Počet obyvateľov na prechodnom pobyte	15	13
Počet narodených detí	13	26
Počet zomrelých	10	9
Počet prihlásených	5	20
Počet odhlásených	12	15
Počet sobášov	15	11

Ján Šejirman,
starosta obce

ZRPŠ
Krivany,
o.z.

Príprava publikácie o histórii obce Krivany

Náš rodák prof. Dr. Milan Stanislav Ďurica, SDB vyjadril dôležitosť poznania vlastnej histórie krásnou vetou, ktorú používali starí Rimania: „Historia est magistra vitae“, čo v preklade znamená **„Dejiny sú učiteľkou života“**. Poznaním histórie našej dediny sa jednako môžeme poučiť z chýb našich predkov, no na druhej strane môžeme spoznať i čaro ich života v minulosti. Priložte ruku k dielu a pomôžte nášmu združeniu pripraviť hodnotnú publikáciu o histórii obce Krivany.

Dessewffyovský kaštieľ v Krivanoch, r. 1910 (Zdroj: KPÚ)

BOLI VAŠI RODINNÍ PREDKOVIA

remeselníci, poľnohospodári, alebo učitelia, či emigranti do Ameriky?

Venovali sa folklóru, futbalu, hasičstvu, či poľovníctvu?

Máte nejaké fotky zo školy, svadiieb (príp. iných sviatosťí), či prác na poli?

Hľadáme taktiež materiály, kde sú vyobrazené časti dediny v minulosti.

Ak sa s nami chcete podeliť o tieto spomienky, môžete:

- ⇒ uverejniť fotografie s popisom priamo v novej Facebook skupine **„Obrázky z Krivian“** (pomenovanie je odvodené od názvu knihy Jána Lazoríka – Humornopravdivé obrázky zo starej „dziedzini“),
- ⇒ nechať nám odkaz v schránke ZRPŠ Krivany, o.z. umiestnenej na budove predajne COOP Jednota a my Vás budeme kontaktovať.

V mene budúcich
generácií Vám vopred
ďakujeme. Kto uchová
dejiny našej obce, ak to
nebudeme my sami?

Ing. Ľudmila
Karabašová, PhD.

ZRPŠ KRIVANY JE TU AJ PRE VÁS

Ste rodič? Ste starý rodič? Ste bez záväzkov, či zakladateľ rodiny? Študent alebo žiak? Poslaním občianskeho združenia vo všeobecnosti je vykonávať najmä tie aktivity, ktoré pre ľudí nevykonáva štát. My sme vznikli prioritne s cieľom podporovať deti, ale aj ostatných občanov obce Krivany. Združujeme sa, aby sme podporili samých seba.

Naše združenie malo 29. novembra 2020 prvé „narodeniny“. Tesne predtým dostalo skutočný darček - grant od Nadácie pre deti Slovenska z nadačného fondu Deti v bezpečí poisťovne Kooperativa vo výške 1985,55€. Schválenie žiadosti o nenávratný finančný príspevok bolo pre nás veľkým prekvapením, keďže išlo o náš prvý pokus získať financie na podporu aktivít pre deti. Chceme pre ne vybudovať CYKLISTICKÚ PREKÁŽKOVÚ DRÁHU a tento projekt sme nazvali „KOLO Krivian za ZDRAVÍM“.

NADÁCIA PRE
DETI SLOVENSKA

Kooperativa

VIENNA INSURANCE GROUP

Drevené prekážky cyklistickej
prekážkovej dráhy

Dráha bude pozostávať minimálne zo 14 prenosných drevených prekážok (kladina, osmička, slalom s ohraničením, lišta so sklonom, pieskovisko, závesná brána, prevážanie zavesených predmetov a pod.). Keďže sme chceli podporiť lokálnych výrobcov a nie neznáme vzdialené firmy, oslovili sme stolárov z Krivian. Pán Ľubomír Kravec s výrobou prekážok súhlasil a predložil cenovú ponuku akceptovateľnú v medziach rozpočtu projektu. Počas januára a februára boli prekážky z červeného smreka (drevo vhodné do exteriéru) v jeho stolárstve vyrobené, nalakované a zabalené do fólie.

Rozmiestnenie drevených prekážok na cyklistickej dráhe je úlohou projektanta Ing. Vladimíra Karabaša. A o projekt sa starajú projektoví manažéri Zuzka Kravcová a Janko Horváth...

Keď realizujete projekt prvýkrát, dá sa očakávať, že nastanú komplikácie. Tá prvá nás šokovala už v januári tohto roka. Aj napriek písomnému súhlasu starostu obce nie je možné v dohľadnej dobe vybudovať cyklistickú prekážkovú dráhu v záhrade areálu historického Dessewffyovského kaštieľa. Takzvaná „panska zahrada“, resp. park je národnou kultúrnou pamiatkou a akékoľvek

Školské ihrisko - nová adresa cyklistickej
prekážkovej dráhy

zásahy musí svojím rozhodnutím schváliť Krajský pamiatkový úrad Prešov. Nasledoval by archeologický prieskum terénu, a to by bol beh na dlhé trate. Projektový tím preto operatívne navrhol nové alternatívy, pričom premiestnenie na **atletickú dráhu školského ihriska v areáli ZŠ s MŠ Krivany** odobrili všetci kompetentní – starosta obce, riaditeľka školy, projektant a predovšetkým Nadácia pre deti Slovenska. A možno to tak malo byť – po otvorení dráhy bude pravdepodobne väčšina detí jazdiť do školy a škôlky na bicykli.

Je vskutku odvážne mať v súčasnej dobe akékoľvek plány. Aj napriek tomu je naším cieľom zorganizovať pracovnú sobotu, kde za účasti projektanta, zamestnancov obce a dobrovoľníkov zrealizujeme terénne úpravy atletickej dráhy. Veríme, že sa nám podarí vybudovať a **slávnostne otvoriť cyklistickú prekážkovú dráhu pre deti ešte v lete tohto roka**. Všetky aktuálne informácie nájdete na novovytvorenom profile „Cyklistická prekážková dráha“ na sociálnej sieti Facebook.

S cieľom oboznámiť deti s budovaním dráhy vyhlásilo naše združenie v polovici januára **VÝTVARNÚ SÚŤAŽ** pre žiakov ZŠ s MŠ Krivany, ale aj všetkých žiakov a študentov z našej obce. Deti sa o súťaži mohli dozve-

Drevené prekážky cyklistickej prekážkovej dráhy

Trojčlenná porota VÝTVARNEJ SÚŤAŽE

kombinované techniky, koláž a iné. Práce zaradené do súťaže hodnotili 3 členky poroty – pani učiteľky z našej školy – Mgr. Katarína Janošková, PaedDr. Katarína Janičová a PaedDr. Gabriela Pellerová. Najlepšie práce oceníme lákavými vecnými cenami, pričom dvaja celkoví víťazi, ktorí nakreslili najkrajšieho cyklistu a najkrajší kaštieľ, dokonca prestrihnú pásku v deň slávnostného otvorenia cyklistickej prekážkovej dráhy.

dieť z príspevku na Facebook-u, plagátu v oboch potravinách, ale aj vďaka zadaniu na Edupage, či výzve vyhlásenej pre žiakov ŠKD. Úlohou detí bolo výtvarne zobraziť dieťa na bicykli sprílbou na hlave alebo kaštieľ (keďže pôvodne mala byť dráha osadená v jeho areáli). **Kreslilo a maľovalo spolu 38 detí, pričom svoju prácu zaradilo do súťaže 21 z nich.** Práce boli rozdelené do 3 kategórií: I. kategória – žiaci 1. – 4. ročníka ZŠ; II. kategória – žiaci 5. – 9. ročníka ZŠ; III. kategória – študenti stredných a vysokých škôl, učilíšť a gymnázií. Deti mohli využiť výtvarné techniky ako kresba, maľba, grafika,

Kresby detí zapojené do VÝTVARNEJ SÚŤAŽE

Myslíme aj na podnikateľov. Z obchodného a živnostenského registra sme vyselektovali aktívnych podnikateľov so sídlom v obci Krivany a doručili im do schránok leták. Po jeho vyplnení a zaslaní do redakcie dostali možnosť prezentovať svoje podnikateľské aktivity v Krivianskom občasníku. Túto službu poskytujeme pre podnikateľov zdarma, alebo môžu v prípade záujmu naše združenie sponzorsky podporiť. Ak ste podnikateľ, ktorý má záujem o propagáciu svojich podnikateľských činností a tentokrát ste termín nestihli, Kriviansky občasník je tu pre vás aj v budúcnosti.

Obal pre lavičku J. Lazoríka (fotené na inom mieste, pretože lavička sa aktuálne opravuje)

Opäť raz chceme vyzdvihnúť aktivitu šikovných mladých ľudí z našej obce. Tentokrát priložil ruku k dielu pán **Michal Blizman**, ktorý sponzorsky vyrobil poťah pre lavičku Jána Lazoríka osadenú na cintoríne v Krivanoch. Poťah je vyrobený z hydroizolačného materiálu, takže ochráni lavičku pred zlými poveternostnými podmienkami, najmä počas zimného obdobia. Ďakujeme mu v mene všetkých ľudí, ktorí si na nej v budúcnosti posedia.

Nakupujete cez internet? Predstavte si, že už pár rokov existuje nástroj, prostredníctvom ktorého môžete nakupovaním v internetových obchodoch **finančne podporiť občianske združenia, neziskové organizácie a nadácie bez toho, aby Vás to stálo**

jediný cent navyše. Princíp spočíva v tom, že internetový obchod „sa podelí“ a vyplatí časť marže z nakúpeného tovaru, pričom tá sa pripíše organizácii registrovanej na stránke www.dobromat.sk. Aktuálne využíva túto službu približne 1438 slovenských a zahraničných e-shopov a 3219 združení. Vďaka zapojeniu do tejto schémy získavajú internetové predajne reputáciu obchodu, ktorý podporuje neziskový sektor udržateľným spôsobom. Patria medzi ne *Hej.sk, Andrea shop, Datart, Kärcher, Okay, AliExpress, Ebay, Merkur Market, Möbelix, ASKO nábytok, More zliav.sk, AVG, Skylink, Tescoma, Orsay, BonPrix, CCC, Panta Rhei, BENU lekáreň, Tipsport, Booking.com*, ale aj *VÚB Banka, ČSOB, Poštová banka, mBank*, a mnoho ďalších. Združenie tak môže získať v priemere 0,5 – 7,5% (výnimočne aj 10-20%) z hodnoty nákupu. ZRPŠ Krivany, o.z. je na tejto stránke už zaregistrované.

Nákupom v Hej.sk

podporím

ZRPŠ Krivany, o.z.

Začať nákup

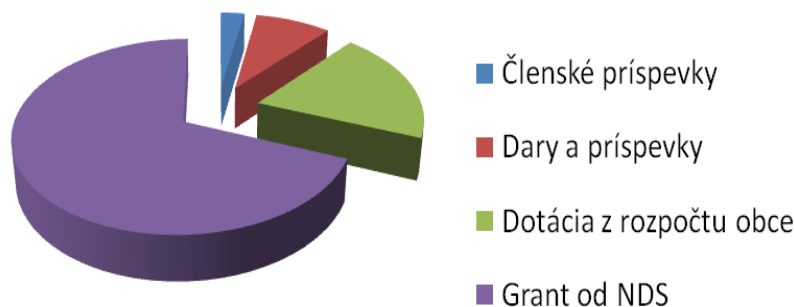
Existujú **dve možnosti, ako nákupom na internete podporiť vybranú organizáciu:**

- ⇒ buď pred každým nákupom navštívite stránku www.dobromat.sk a jednoducho zadáte obchod, v ktorom chcete nakupovať a združenie, ktoré chcete podporiť, pričom stránka Vás automaticky presmeruje do vybraného internetového obchodu,
- ⇒ alebo si pridáte do prehliadača pomocníka (<http://dobromat.sk/rozsirenje/pridat>), a ten pri návšteve internetového obchodu zariadi, aby časť útraty putovala na podporu vybraného združenia.

Viac na: www.dobromat.sk

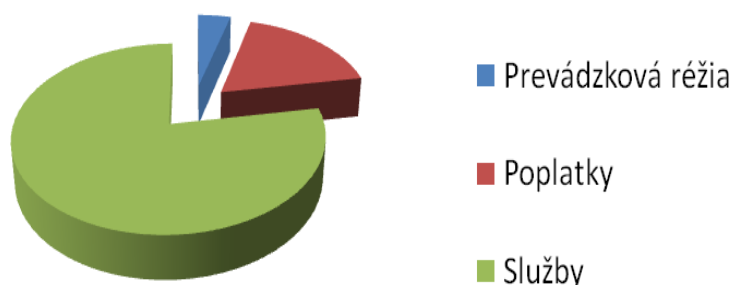
ZRPŠ Krivany, o.z. má za sebou prvý rok existencie a na to, do akej pandemickej doby sa „narodilo“, stihlo zorganizovať množstvo zaujímavých a prospešných aktivít. Naše plány boli okrem členských príspevkov financované darmi od súkromných osôb a dotáciou z rozpočtu obce Krivany. Najväčší podiel na príjmoch združenia mal v roku 2020 grant od Nadácie pre deti Slovenska, z ktorého budeme financovať výdavky súvisiace s vybudovaním a používaním cyklistickej pretekárskej dráhy pre deti.

Príjmy ZRPŠ Krivany, o.z. za rok 2020

Na strane výdavkov mali v roku 2020 najnižší podiel nákupy tovarov potrebných na realizáciu aktivít združenia. Takmer pätinu výdavkov tvorili poplatky spojené so vznikom združenia a ďalšie podobné platby. Napokon, väčšina výdavkov bola vynaložená na grafické práce spojené s prípravou dvoch čísel Krivianskeho občasníka, ako aj odmeny za notársku zápisnicu potrebnú pre zápis združenia do zoznamu prijímateľov 2% z dane z príjmu.

Výdavky ZRPŠ Krivany, o.z. za rok 2020

Naše aktivity teda poznáte, prípadne si ich viete spätne pozrieť na našej web stránke, či sociálnej sieti Facebook. **Principiálne sa snažíme prepojiť všetky generácie našej komunity a dosiahnuť tak synergický efekt, ktorý charakterizuje rovnica 2+2=5.** Veríme, že ťaháte s nami za jeden koniec.

ZŠ s MŠ Krivany

A+ A- ⓘ 🇸🇰 PRIHLÁSENIE

Vyhľadať

Hlavná stránka

Novinky

O škole ▾

Žiaci a rodičia ▾

Kontakt

ZRPŠ Krivany o.z.

ZRPŠ Krivany o.z.

HLAVNÁ STRÁNKA / ZRPŠ KRIVANY O.Z.

Mária
Kromková
ml.

„KEĎ VYJDE ČLOVEK ZO SPOVEDNICE, KŇAZ SI UŽ NEPAMÄTÁ, ČO BOLO...”

V krivanskej farnosti pôsobí už trinásť rok, v mladosti sa venoval futbalu a vo voľnom čase rád študuje behaviorálnu psychológiu. V tomto čísle občasníka sme si pre vás pripravili rozhovor s naším duchovným otcom ThDr. PaedDr. Jozefom Novákom, PhD. Okrem množstva zaujímavostí z jeho života sa dozviete odpovede na otázky (nielen) o kňazskom povolání, ktoré vás zaujímali, ale možno ste sa ich báli opýtať.

***O vašom rodisku toho veľa nevieme. Odkiaľ pochádzate?**

Pochádzam z dediny s názvom Kobyly, ktorá je v okrese Bardejov, má približne 850 obyvateľov.

***V akých farnostiach ste pôsobili pred príchodom do Krivian?**

Pred príchodom do farnosti Krivany som pôsobil sedem rokov v Brestove. Farnosť má v duchovnej správe štyri obce. Brestov je farská obec, kde je patrónkou kostola a odpustová slávnosť na Nanebovzatie Panny Márie a potom 3 filiálne, Šarišské Bohdanovce s patrónmi sv. Joachim a sv. Anna, rodičmi Panny Márie a Mirkovce, kde je odpustová slávnosť patróna kostola na sviatok Krista Kráľa v poslednú nedeľu cirkevného roka. K farnosti patrí ešte aj obec Varhaňovce, tam má ale farské sídlo gréckokatolícky duchovný otec. Duchovný otec spolu s manželkou sa príkladne starali o našich, povedal by som, „spoločných veriacich“. Vychádzali sme spolu vynikajúco, zvlášť keď prišiel do Varhaňoviec duchovný otec Mareta, ktorého zaiste mnohí poznajú. Má veľmi dobrú, milú manželku i celú rodinku. Ja som tam chodieval

Duchovný otec Jozef v našom kostole

spravidla kvôli pohrebom „mojich“ rímskokatolíkov z radov obyvateľov rómskeho pôvodu. Tí ma obzvlášť milovali a tešili sa, že príde náš „rašaj“ z Brestova. Nemôžem nespomenúť aj mojich rómskych veriacich v Mirkovciach, ktorí si okrem iného pamätali moje auto, mávali mi, ako som prechádzal obcou, keď som bol

už tu v Krivanoch. Samozrejme, všetci veriaci boli ku mne veľmi milí. Čo sa týka patróna kostola a s ním súvisiacej odpustovej slávnosti, spomínam to zámerne, pretože, a nesmiete mi to mať za zlé, ešte som sa nestretol nikde na svete s tým, že by sa odpustová slávnosť slávila inokedy ako na patróna kostola! Po príchode sem mi zdvíhalo tých zopár vlasov, čo som sa to dozvedel, ale už som sa s tým zmieril.

***Z rozprávania počas kázní sme si mohli domyslieť, že máte špeciálny vzťah k Taliansku.**

V Taliansku som bol na postgraduálnom doktorandskom štúdiu na Pápežskom Inštitúte špirituality Teresianum v Ríme. Ide o odbornosť teológie a antropológie preložené ako „duchovnosť“ alebo ešte lepšie duchovný život. Po dvoch rokoch som dosiahol prvý stupeň a titul Licenciát teológie. Keďže prišla požiadavka od vtedajšieho otca arcibiskupa Alojza a rektora Kňazského seminára v Košiciach, aby som nastúpil do formácie bohoslovcov v úlohe špirituála, inak povedané aj duchovného sprievodcu mladých ľudí, ktorí sa chceli stať kňazmi.

Teraz sa stretávam vo svojej kňazskej službe so svojimi „zverencami“, ktorí sú už teraz ale mojimi kolegami. Na Taliansko mám len tie najkrajšie spomienky, zvlášť na jedno obľúbené miesto v apeninských horách asi dvesto kilometrov na sever od Ríma, mestočko Cascia (čítaj „kašša“, znie to skoro ako Košice po starom, „kašša vároš“). Tam prežila svoj na jednej strane náročný život matky a manželky, na druhej nádherný meditatívny život v tichu svätá Rita. Tam som veľmi rád spovedal talianskych „fanúšikov“ a „fanyňky“ svätej Rity, skutočne jej obrovských ctiteľov. Zvlášť je to veľké divadlo na jej sviatok 22.mája, vtedy sa to dá pozerať naživo cez YouTube. Samozrejme, asi nie teraz, v čase pandémie a lockdownov.

***Čomu ste sa venovali v mladosti a pred vstupom do kňazského seminára?**

Ako mladý chalan som pomáhal mame a otcovi vo vtedajšom jedinom miestnom obchode v Kobylách s názvom Jednota, malo to názov Rozličný tovar. Bývali sme oproti cez cestu, takže sme to mali do roboty naozaj „na skok“. Vykladal som tovar, vyrovnával ho, trápil sa potom s prázdnyimi kartónmi v sklade, neskôr som už ako zamestnanec Jednoty aj predával pri pokladni chlieb a podobne. Nikdy som ale nechápal, ako môžu ľudia piť toľko piva, zo Šariša v lete vozili fľaškové na haldy, niekedy aj trikrát týždenne. Tie bordové plastové prepravky mi ešte doteraz niekedy svietia pred očami. Po 30-tich rokoch! Aj dnes počas nákupov mám chuť narovnávať tovar v regáli, ktorý zostal nevyrovnaný po nakupujúcich. Okrem toho som s radosťou chodil s kamarátom miništrovať každý deň do kostola, keď bola u nás svätá omša. Keďže farnosť Kobylá má ešte dve filiálne obce, boli tak v týždni

iba dve sväté omše. Mali sme vtedy v Kobylách vynikajúceho kňaza, duchovného otca Ondreja Murenka. Pri ňom sa zrodilo moje kňazské povolanie. Ešte ako bohoslovec som zastihol pár rokov duchovného otca Jána Tkáčika, ktorý napokon z Kobyl prišiel tu do Krivian a v podstate som ho potom aj striedal vo vedení farnosti. Na doplnenie, malý i veľký doktorát som si dokončil na Pápežskej Univerzite v Lubline v Poľsku a tituly som nostrifikoval na Slovensku. Tiež aby som nezabudol, bol som vášnivý futbalista, hrával som v mládežníckej súťaži za obec. Musím ale povedať, že hrať seriózne futbal, je poriadna fyzická, ale aj mentálna drina. V zime sme trénovali v polmetrovom snehu (naschvál, koľko vydržíme). Hral som v útoku, keď mi prihrali loptu, bežal som s ňou „jak kuľa“ bližšie k bráne, nebabral som sa veľmi, mal som priamy ťah na bránu, dokázali ma zastaviť len faulom. Po každom zápase som mal vždy doráňané nohy.

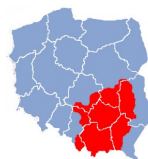
***Prečo ste sa rozhodli stať kňazom?**

Mojou teóriou je, že kňaz sa kňazom nestáva, a mladý muž si nevolí kňazské povolanie, ale je to Boh, ktorý povoláva, a človek len odpovedá na Božie (po)volanie. Nemusí to byť len mladý muž, chalan, ale aj starší pán. Takto napríklad poznám zopár slobodných mužov vo veku, ktorí sa stali takzvanými trvalými diakonmi, ale aj ženatých, ktorí sa za istých okolností stali kňazmi. Takto si spomínam napríklad na jedného staršieho pána so šedinami, ktorý s nami ako s bohoslovcami začal chodiť ešte na Spiši v 90-om roku na prednášky. Dozvedeli sme sa, že ide o pána, ktorému zomrela manželka, mal tuším už dve vydaté dcéry, dostal dišpenz od Svätého Otca a bol vysvätený za kňaza. Nebol som na jeho

vysviacke, ale chalani hovorili, že bolo krásne vidieť, ako s láskou prijímali novokňazské požehnanie dcéry, ich manželia a vnúčatá. Poznal som ho ako veľmi skromného človeka. Zväčša u nás však realizujú svoje kňazské povolanie mladí ľudia. Neviem, možno sa to zmení. Vo Francúzsku vraj už majú zriadený Kňazský seminár pre tzv. neskoršie povolania. Inak, čo sa týka manželstva, je to rovnako povolanie, je to Božie povolanie dané do srdca človeka žiť v manželstve, mať rodinu. U nás je manželstvo sviatosťou, pravda. Opäť mám takú teóriu, že Boh vloží do srdca človeka, mladíka, devy svoj Boží dar, ktorý má. A má ho presne pre toho, ktorý má Boží dar pre neho. Takto sme si obaja Božím darom jeden pre druhého, povedal by som to ich slovami. Ak niekto hľadá toho druhého, druhú ako celoživotného partnera, treba hľadať. Nesediť doma, že ten druhý/-á príde len tak... Tam kdesi po svete behá niekto, kto má Dar pre mňa a je pre neho, pre ňu. To je moja teória ohľadne povolania. Zatiaľ sa mi vždy potvrdila. Taliani majú jedno také porekadlo, znie takto: „Chi cerca, trova!“, v preklade „Kto hľadá, nájde!“.

Na jej potvrdenie, ešte než boli hranice otvorené, bol som v jeden sobotný večer na pôstnej duchovnej obnove v kostole Matky Ustavičnej Pomoci v Krynici. Mal tam v rámci svätej omše prednášku jeden exercitátor a hovoril presne o povolaniach.

Jednému duchovnému spisovateľovi, Józefovi Augustynovi, položili otázku, prečo je na juhu Poľska ešte dostatok duchovných povolaní, kňazských aj rehoľných a v ostatnom Poľsku už nie. Pre nás Slovákov na východe je to susedný región, tzv. Malopoľský.

Otec Augustyn odpovedal, že Boh povoláva vždy, v každom čase a za každých okolností. Ide len o to, ako tento hlas počuje ten povolávaný a povolávaná. Hluk sveta tak zahlusí Božie volanie, že potom tento človek, mladík, dievča nepočuje Boží povolávajúci hlas, alebo sám takýto mladý muž, či dievča sa tvári, že ho nepočuje.

***Ako laika ma zaujíma, či ste nemali dilemu medzi manželským a zasväteným životom.**

Ako som už spomínal vyššie, aj manželstvo, aj kňazstvo je sviatosť. V katolíckej cirkvi západného obradu je kňazstvo spojené s celibátom, to znamená, že vysvätený kňaz nemôže prijať sviatosť manželstva. Celý život kresťana katolíka a nielen kňaza, rehoľníkov, zasvätených osôb, ale aj osôb žijúcich v manželstve, slobodných, laikov, a aj v tom stave je na svete množstvo osôb, ktoré sa slávnostne, ale niekedy aj potichu, súkromne zasvätili svoj život napríklad ako laické osoby pridružené k niektorému z obrovského množstva združení, rádov a spoločenstiev, tento celý bohatý svet ja takto zákonne zakotvený v Zbierke zákonov nazvaný Kódex kánonického práva („kánón“, lat., v preklade „zákon“; nie „kanón“). V Ríme sme mali na prednáškach jedného profesora, volal sa J. J. Castellano Cervera, karmelitán, ktorý nám prednášal na tému hnutia a cirkevné spoločenstvá.

V malej miestnosti bolo natlačených cca 200 ľudí. Tento úžasný profesor je už teraz u nášho Pána. Z prednášok som si zapamätal jednu nádhernú vetu, okrem iného. Povedal viackrát: „Duch veje, kam chce...“ Preto vzniklo po Druhom vatikánskom koncile obrovské množstvo laických hnutí a spoločenstiev, lebo hlavne na Západe nastal veľký hlad po obnove skutočného

duchovného života kresťana. Mňa toto vždy fascinovalo, skutočný, ale pravdivý duchovný vnútorný život. Možno aj preto, že som asi tak trochu introvert, priznám sa. Snažím sa vniknúť do témy duchovného života. Otázka preto, či sa stať kňazom, alebo oženiť sa, poviem to takto, mladý človek, ak sa ocitne na takejto križovatke, vtedy to treba najprv dať do modlitby a začať zvažovať, kam ho to ťahne. Samozrejme, že dilema bola aj

ale len správcom cirkevného majetku. Je celibát nevyhnutný pre kňazské povolanie?

Áno, je to tak, kňaz vo farnosti, presnejšie farár, či správca farnosti (nie je to to isté) nie je vlastníkom cirkevného majetku, ale jeho správcom na základe dekrétu od miestneho diecézneho biskupa. U nás je ním teraz otec arcibiskup Bernard. Celibát ale nebol zriadený prioritne kvôli ochrane cirkevného majetku.

V čase, keď bol v cirkvi zavedený, bolo mnoho neporiadku. Nielen medzi kňazmi. Samotní kňazi vôbec nepoznali teológiu, filozofiu, nevedeli kázať, množili sa bludy. Kňazi neboli skrátka absolútne inštruovaní a aby oni sami mohli správne učiť ľudí o viere a vo viere. Preto musel Svätý Otec vtedy zaviesť teologické a filozofické školy, aby kňazi konečne dobre poznali teológiu a ohlasovali skutočné pravé evanjelium a nie bludy. Súviselo to s vtedajším neporiadkom v živote kresťanov.

Duchovný otec pochováva aj počas pandémie

u mňa. Prevážil však Boží hlas, jednoducho som ho/to takto cítil vo svojom srdci. Nedá sa to úplne popísať, jednoducho hlas, čo vám poviem. Kto ho raz pocítil a počul vo svojom vnútri, ten vie, o čom hovorím. Snáď stačí takéto vysvetlenie.

***Kňazský celibát bol údajne zriadený aj kvôli ochrane cirkevného majetku. Pravdou je, že kňaz nie je vlastníkom,**

Kňazi v podstate nevedeli, čo majú robiť, teda že majú kázať čisté evanjelium, keď ho ani sami dobre nepoznali.

Celibát, ako ho poznáme, je uzákonený v katolíckej cirkvi západného latinského obradu, v katolíckej cirkvi východného, byzantského obradu nie je povinný, takže toto je moja odpoveď. Nevyhnutný nie je, ale má svoje opodstatnenie. Inak, vedeli ste, že biskupom vo východnej cirkvi nesmie byť ženatý kňaz?

***Hovorí sa, že kňaz nikdy nie ja sám. Sú chvíle, keď sa cítite osamelo? Nechýba vám sociálna interakcia, napríklad počas Vianoc, ktoré sa považujú za sviatok rodiny?**

Som rád, že ste mi položili okrem predchádzajúcej otázky (k téme celibátu) aj otázku kňazskej samoty. No, poviem to takto. Spomínal som už, že som tak trochu introvert, celkom pokojne to aj priznávam, hlavne sám pred sebou. Ak si to hľadáte v pánovi „G“, zistíte, že oni sú v podstate radi sami a zároveň sami so sebou. Niežeby boli akísi „odľudovia“, to určite nie. Majú svoj vnútorný život a svet, ktorý ale neradi dávajú na obdiv. Na druhej strane je ale pravda, že veľmi spoločenský kňazi majú z času na čas problémy so samotou. Je to potom naozaj dosť veľký problém. Ak to nedokážu riešiť a zvládnuť, niekedy sú aj následky, žiaľ. V kňazskom seminári sa bohoslovci učia, ako žiť vlastný intenzívny duchovný život, bez prestania (kontinuálne) sa vzdelávať naďalej, nielen v škole na teológii, no a súčasne žiť ten vonkajší život, život pastoračného kňaza. Áno, je to dosť náročné naučiť sa takto žiť, ale nie nemožné. Myslím, že práve táto časť kňazského života dnes odrádza mladého muža stať sa kňazom. Áno, treba priniesť aj tu istú formu obety, to je pravda. No ale veď v manželstve to nie je o obete? Jeden pre druhého, pre deti? Koľkí to spoločne nevládajú a čo povieme, že už vyprchala láska? „Už mňa to s Tebou nebaví?“ povedal by klasik... Láska je skutočne iba o tom? Myslíte si? Nie je tak trochu aj o obete? Jeden môj ženatý priateľ mi vždy prízvukoval: „Manželstvo je o kompromisoch...“ Pamätám si, ako sa brali. Láska ako hrom. Dnes kompromisy. Fúha! Ale nie, tak trochu možno prehánam. Tak ako má svoje

ťažšie i nádherné chvíle kňazský život, má svoje ťažké a aj nádherné chvíle manželský život.

***Čo zvyknete robiť vo voľnom čase?**

Hovorí sa, že kňaz v pastoraácii nemá voľný čas. Každý z nás žijúcich na fare tak trochu vnímame tento čas a priestor ako pracovný, je to našim povolaním. Nejde o klasickú prácu v zmysle 8 hodín a „fajront“, to asi chápe každý. My si musíme ten voľný čas urobiť tak, že ideme preč z farnosti. Keď som na riadnej dovolenke mimo farnosti, vtedy aj myseľ vníma, že naozaj nie som „v práci“. Skutočne. Neveril som tomu, keď mi to starší kňazi hovorili. Ale rozumiem, čo máte na mysli. Vtedy na fare sa v prvom rade modlím breviár, modlitbu hodín, svätý ruženec, korunku, rôzne deviatniky, ďalej dosť študujem teológiu, ale aj iné vedy, ako som už spomínal v jednej kázni online, sem-tam si zaplatím nejaký online kurz a dopĺňam si znalosti, napríklad angličtinu, nemčinu a podobne.

***Mám pocit, že z tvrdenia „verím v Boha, no neverím v cirkev“ sa stal novodobý fenomén spoločnosti. Čo si o tom myslíte?**

Je to veľmi široká téma, ale veľmi vážna. V našich postkomunistických krajinách je to relatívne nový fenomén. Šťastí ho poznám zo svojich štúdií v Ríme. Vnímam som ho na Talianoch, ako sa prelieva v ich krajine. Nie je to nič nové pod slnkom. Krásne to svojho času povedal Svätý Otec, svätý Ján Pavol II: „Vidím cirkev ako tú, ktorá má dve pľúca, Východ a Západ.“ Obe pľúca dýchajú, niekedy však jedno má akoby tak trochu dýchavičnosť, to si myslím ja. Aj keď sme si mysleli donedávna, že cirkev je cirkvou nás, ale asi to už nebude celkom úplne tak.

Cirkev budúcnosti vidia teológovia skôr ako cirkev malých spoločenstiev, v ktorých sú opravdiví veriaci, nie povrchní. Na druhej strane to niektorí vnímajú ako akýsi očistný proces. Uvidíme.

***„Pokryteckí ľudia“ sú častým dôvodom absencie jednotlivca v kostole. Nie je to len výhovorka tých, ktorým sa nechce prísť na omšu?**

Jasné, že je to len číra výhovorka. Opakujem to vždy dookola. Do kostola idem kvôli sebe, lebo tam chcem vidieť (a prijať, ak idem na sv. prijímanie) Krista v Eucharistii. Chcem tam počuť Božie slovo, ak ho nemám čas čítať sám doma. Napokon, je to také jednoduché, veď ak chcem, môžem sadnúť do auta a ísť aspoň v nedeľu do kostola niekde inde - v Prešove, Sabinove, Košiciach, Bardejove, Starej Ľubovni... Je veľa možností, samozrejme, nie v čase pandémie.

***Akými vlastnosťami by mal podľa vás oplývať dobrý kresťan?**

Dobrý kresťan je jednoducho dobrý kresťan. Existuje zlý kresťan? Ale nie, len žartujem. Ak môžem, teraz by som naozaj „urobil odkaz“ na svoje kázne, ale aj na kázne všetkých kňazov a biskupov na svete. Svätý Otec František má skoro každý deň príhovor počas svätej omše vo „svätej Marte“, kde veľmi často linajkuje, aký má byť dobrý kresťan. Veľmi zaujímavo.

Len tak na okraj, vysielam teraz počas pandémie online, stačí sledovať a počúvať. Je to taká široká a veľká téma, že tu je na to naozaj malý priestor. Svätý Ján Pavol II. často opakoval, že poznať a naučiť sa, ako byť dobrým kresťanom, stačí sledovať a učiť sa od svätých. Sú to príklady, ako byť dobrým kresťanom, treba z nich preto čítať ako z veľkej knihy.

***Cieľom svätej spovede je zbaviť sa bremena hriechu. Nie je, naopak, bremenom pre kňaza poznať hriechy ostatných?**

Jeden profesor na teológii na margo, či si kňaz pamätá všetky hriechy zo svätej spovede, odpovedal, že spoveď je vynikajúci „zmizik“. Keď vyjde človek zo spovednice, kňaz si už nepamätá, čo bolo. Akosi sme mu príliš neverili, no je to tak.

***Cirkev je momentálne poznačená mnohými škandálmi. Prirodzene sa tak naskytá otázka, nespôsobí táto skutočnosť ešte väčší odliv veriacich a nezaujem mladých o kňazské povolanie?**

Je pravda, že v Rakúsku, Nemecku je/bol „odliv“ veriacich z cirkvi, ale položme si ruku na srdce, boli to skutoční veriaci? Myslíte si, že keby sme urobili čokoľvek, tak neodídu? Oni vo svojom vnútri už dávno sa pohrávali s touto myšlienkou. Tamojšia cirkevná daň a „škandály“ sú len zámienkou, ako vždy. Mali ich tamojší kňazi a otcovia biskupi nejako snád' prehovárať? Nevieť. Pozrite sa, jedna z definícií cirkvi hovorí, že cirkev je Božskoľudská ustanovizeň. Zo strany Božej je dokonalá, zo strany človeka je nedokonalá. Napriek tomu všetkému sa Boh dal do tohto veľkého „dobrodružstva“ s človekom. Dobrodružstva plného lásky, ale aj hriechu a Jeho Milosrdenstva.

To iba ľudia označili cirkev - že je „poznačená škandálmi“. Ja cirkev takto vôbec nevidím. Vnímam ju ako priestor, v ktorom sa ľudia stretávajú s Kristom, svojim Pánom a Bohom. Je to úžasné miesto a priestor. Áno, je tu čakajúci Kristus v eucharistii, ale aj v spovednici.

***Ako mladým ľuďom priblížiť Boha?**

Priblížiť dnes mladým ľuďom Boha je veľmi ťažké a náročné. Je totiž ťažké „bojovať“ so sociálnymi médiami. Principiálne nie som proti nim, veď ich sám používam. Vo veľkej miere ale ovplyvňujú a usmerňujú myslenie ľudí a zaplňujú im ich životný priestor do takej miery, že im nezostáva čas na tie vážnejšie veci.

Je to nový druh zábavy rôzneho druhu. Pred rokom a pol

***Blíži sa Veľká Noc. Aký odkaz by ste chceli venovať farníkom?**

Ach jaj, už druhý rok budeme mať zrejme Veľkú Noc bez vás, veriacich ľudí v kostole. Sú to zvláštne časy. Nikdy sme ani len vo sne nespívali, že niečo také zažijeme, a predsa je to tu. Sú to, povedal by som, historické časy. Pamätajme si ich pre poučenie, nie ako kuriozitu z nedávnej minulosti. Musíme mať rešpekt, úctu a pokoru k prírode. Neznamená

Kostol sv. Štefana v Krivanoch
Autorka: PaedDr. Gabriela Pellerová

sme my kňazi navštívili jednu konferenciu, na ktorej sa hovorilo o novodobých závislostiach, najmä u mladých ľudí. Je na človeku, koľko času venuje týmto „zábavám“.

Sú typy ľudí, ktorých to úplne pohltilo až do diagnózy. Približovať účinne Boha ľuďom, zvlášť mladým dnes? Ono to chce asi spoluprácu oboch. Nielen nás kňazov a len samotnej cirkvi.

to, že keď sme jej „pánmi“, že si ju bezhlavo a systematicky budeme ničiť. Môj nebohý otec ma učil, že ak si raz kúpiš auto, staraj sa oň ako vieš, a ono ťa povezie všade, kam len budeš chcieť. Ale ak sa o neho nebudeš starať, dlho sa na ňom nepovoziš.

Milí moji veriaci, prajem vám a vyprosujem od Boha pevné zdravie a veľkonočnú rodinnú pohodu!

Mgr. Katarína
Šcisláková

Rubrika JÁNA LAZORÍKA

...alebo „Obrazki od l'egendi zo starej dzedzini“

Veľká noc je pre kresťanov jeden z najväčších a najvýznamnejších sviatkov. Pre našich predkov malo toto obdobie nielen duchovný význam, kedy sa mali kajať, robiť dobré skutky, nezabávať sa, odriekať si neresti, jesť striedmo. No tento sviatok tiež súvisel s mnohými rituálmi, úkonmi, činnosťami, ktoré sa mali vykonávať len vtedy, ak zabezpečovali ich zdravie, blahobyt, spokojnosť, alebo chránili človeka pred zlými vplyvmi. Všetko malo pre nich zvláštne opodstatnenie. Priblížme

pred naším letopočtom (napr. slávenie židovskej paschy – sviatok nekvasených chlebov, či sviatok nomádov). Ľudia dodržiavali isté zvyky. Počas týchto dní veľkého týždňa sa v potoku umývali studenou tečúcou vodou ešte pred východom slnka, aby boli zdraví. Na Zelený štvrtok sa mal napríklad siať mak, prvýkrát po zime sa vyhánal dobytok na pašu, upratovali sa domácnosti, vápnom sa vybielili steny v izbe, aj murované pece a sporáky. Okrem toho sa v kostoloch zúčastňovalo na obradoch a slávnostných bohoslužbách.

Na Veľký piatok sa spievali pašie o zatknutí Ježiša Krista, o jeho výsluchu pred židovskými veľkňazmi, o súde pred Pontským Pilátom, o jeho bičovaní, ceste na Golgotu a nakoniec ukrižovaní. Veriaci sa s duchom kajúcnosti zúčastňovali na krížovej ceste vyjadrujúcej úctu k umučeniu Krista a spomienku na žiaľ a bolesť Panny Márie. Modlitbami a prísny pôstom sa očakávalo zmŕtvychvstanie Ježiša Krista, čo znamená veľkonočnú vigíliu, slávnosť vzkriesenia, ktorá sa konala v noci z Bielej soboty na

Na Veľkú noc nechýbali tradičné dekorácie

si preto, ako slávil tieto dni veľkého týždňa, humorne i vážne. V tradičnom dedinskom prostredí sa dni veľkého týždňa, najmä Zelený štvrtok, spájali s viacerými magicko-ochrannými a očistnými praktikami. Väčšinou súviseli s príchodom jari a s utlmením negatívneho vplyvu zlých síl. Proti dávny zvykom vo veľkonočnom týždni, ktoré mali predkresťanský pôvod, bolo veľa cirkevných a vrchnostenských zákazov. Napriek tomu sa na Slovensku udržali až do 20. storočia. Dávne korene týchto praktík môžeme hľadať v obdobiach

Veľkonočnú nedeľu.

Na Bielu sobotu gazdiné začali pripravovať tradičné pokrmy na celé sviatky. Boli to symbolické jedlá, pričom si ľudia ich pravú podstatu už nevedomovali. Varili údenú šunku, ktorá symbolizovala telo Ježiša Krista, vajčka ako symbol plodnosti a nového života a ich jedenie malo chrániť ľudí pred zlými duchmi. Klobásy predstavovali korbáč, ktorým bol bičovaný Ježiš Kristus.

Varieval sa chren a symbolizoval spomienku na umučenie Baránka Božieho, taktiež mal dodať odvahu bojazlivým. Tiež nesmela chýbať cvikla. Trňovú korunu a klince predstavoval tradičný biely koláč s plastickou výzdobou z cesta, hlavne v tvare vrkoča po obvode aj s malými guľkami. Krv Krista vystihovalo červené víno.

Veľkonočnou nedeľou končil pôst. Je to deň Pánovho zmŕtvychvstania, vzkriesenia, deň víťazstva života nad smrťou. Rodiny oblečené do sviatočných šiat išli do kostola na slávnostnú omšu. Gazdiné niesli košíky s veľkonočnými pokrmami prikryté textilnými obrúskami. Každá gazdiná alebo rodina stála pri svojom košíku a čakala na kňaza, ktorý po omši posvätil veľkonočné jedlá: obradný koláč - pasku, varenú šunku, vajíčka natvrdo, klobásky, slaninu, huspeninu v miske, hrudku - syrek, maslo, či tvaroh. Keď sa prišlo z kostola domov, rodina zasadla k slávnostnému stolu a pustila sa do jedál, ktoré boli po pôste lahodným potešením. Z posvätených jedál sa však nesmelo nič zahodiť. Škrupiny z vajec sa hádzali do ohňa, zvyšky z jedál sa odkladali a používali sa pri prvej orbe alebo sadení.

Tradičná oblievačka bývala vo Veľkonočný pondelok. Mládenci využívali počas svojich obchôdzok za dievčatami veľké množstvá vody. Vodu zväčša ani nemuseli nosiť so sebou, stačilo, ak dedinou tiekol potok. Mladé devy boli oblievané alebo skončili vo vode potoka a mládencom v tom nezabránilo ani nepriaznivé počasie. Dievčatá sa preto rady schovávali do komôr, maštali, stodôl alebo na povalu.

Dedinou sa ozýval vreskot a piskot uzímaných dievčat, ktoré neraz prechladli alebo dostali zápal pľúc.

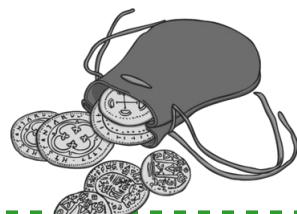
Každé dievča však čakalo medzi ostatnými kúpačmi na toho svojho milého. Domáci veselých mládenčov v každom dome pohostili sviatočnými dobrotami, ponúkli páleným alebo vínom a dievčatá ich obdarovali maľovanými vajíčkami, ktoré samy deň predtým zdobili. Večer sa zvykli usporadúvať zábavy.

Žeľeni štvartek s poverami spojení...

F Krivjanoch na ľavej strane na Putnofskej ceste bul tzv. Zakamiň,

aľe to bul naozdaj preveliki kamiň – taka ščoba, kameni cherbet. Verilo še, že keď na Žeľeni štvartek prestaňe organ hrac, ta še otvori a na Bilu sobotu, jag zadzvoňa dzvoni, ta še zavre. A f ten ras treba chitro do tej skali vejsc a do mecha sebe naklajsc zlatih dukatoch, bo že f tej skaľe su zakľate. Aľe to še dakedi f Krivjanoch, hvarel stari Plafčani, naozdaj verilo, na Žeľeni štvartek, či Veľki pjatek tam ľudze z mechami postavali., aľe to bulo ešči pret peršu vojnu.

(Skutečne historicko-poverovo, či legendarne mesca, z knihy *Rosprafki a pripovitki*.)

Veľki pjatek, dzeň veľkeho pustu i smutku...

Drevo, drevo svjate drevo.

Drevo, drevo svjate drevo, na nim visit svjate tilo. Mati stala i plakala a s Christa krov na ňu kapala. Ach, Synu moj, najmilejšij, što mam tobi učinity, jak ja mam svjatu holovu ku tobi Synu naklonity. Mati moja najmilšaja hlavu svoju mi neskloni, bo vidiš i to moje tilo na vsi strany poraneno. Svjatu krov mi nesterajte, momu otcu slavu dajte, bo ja umru pro christian, proti židy i pohan. Matky, ktorí synov mate, jak vy ich duše ľubite, jednoho ja Syna mala, z neba ja joho dostala. Anhel prišol blahovistil, Boha oca voľu zdiľal, što ja Christa porodila na svjatij krest ho pribiť dala. Amin.

(Pieseň o dreve kríža od Anny Kl'učarovej (1893) z Detrik-Matiašky, z knihy *Naša stara dzedzina*.)

[Z knihy *Humorno-pravdivé obrázky zo starej „dzedzini“*]

Veľkonočné svätenie pasky na kostolnom dvore z roku 1942 v Krivanoch

Foto: Súkromný archív Blahoslava Lazoríka

V Bilu sobotu še vivaralo, vipekalo i modľilo...

Veľkonoční sirek naslano

jeden l'iter mľíka, dzešec vajca, dvacec grami sol'i

- ⇒ Mľíko osol'ime, vajca rosš'lahame s metľičku.
 - ⇒ Do osol'eneho mľíka viľejeme vajca a za mišaňa varime na malim ohňu, pokim še masa nezraži a neoddzeli od ostatneho mľíka.
 - ⇒ Masu precedzime cez gazu, roški gazi tesňe nad hrutku zavjažeme, zavešime, nechame otkvapkať a vichladnutu hrutku nakrajeme.
- (Tradičný veľkonočný recept.)*

Rano na Veľkonočnu ňedzel'u še svecil'i paski i ine jedzeňa...

V Luciňe svecil'i paski a un bul z Haňigovec. Išol hore brehom a še posanknul, košík mu spadnul a paska mu viľecela zos košíka. A še kuľala dolu brehom a uderila do stro-ma, ňe a ten pan povedzel: Paska z laska, paska hospodňa, tam ťa Kristus Boh skaral... bo še rozbila, rozľecela... Tag rospravjal otec ňeboščik...
(Anton Bartoš, Olejníkov)

Veľkonoční pondzelek furt vešeli a v znamenu vodi...

Veľkonočne olívački...

Pri olívačke na Veľku noc olívac chodzili cale partije i po dzešec paropkoch naraz a každi v ruke s pulnu drevenu kanvu vodi a potom toto moro vodi naraz viľali ňeľem napr. pot šopu, že zaplinuli mechy z gruľami, zo zarnom, otrubami, aľe viľali i pres pujd na ľudzi, co spokojne f chiži na poscel'och spali, abo f kurňikoch pooblivali kuri, rano potom s kurňikoch skakali zmočene jag zdiški!... Pri tim olívaňu bul i taki ukľad, že dajaku frajirku perši fše mušel, či mal ol'ac frajir. Ľemže paropci tej dzifke už hñet po pulnoci zľali pred dzverami schujdi, a potom jak prišol frajir, ta – hīj, ti, Hančo, si še peršemu dala ol'ac dakemu druhemu, ňe mñe!! No ta še i stalo, že parobek nato totu dzifku zochabil...

(Z knihy Humorno-pravdivé obrázky zo starej „dzedzini“)

Upravené podľa: MINTALOVÁ-ZUBERCOVÁ, Z., 2015: Tradície na Slovensku. Bratislava: Vydavateľstvo Slovart.

Mgr. Mária
Kromková

ZO ŽIVOTA NAŠEJ ŠKOLY

Pandémia zasiahla pred viac ako rokom aj do života školy. Všetci sme prešli, na určitý čas, do virtuálnej reality. Naďalej spoznávame výhody i nevýhody online vyučovania a zároveň aj dištančného vzdelávania, keďže do školy (i MŠ) nemôžu chodiť všetky deti. Zisťujeme, že prezenčné vyučovanie v škole sa nedá v plnej miere nahradiť. Žiakom chýba režim i sociálne kontakty.

V januári po vianočných prázdninách zostala brána školy zatvorená napriek tomu, že 11. januára začalo školské vyučovanie. Všetci žiaci školy, aj žiaci prvého stupňa, sa museli učiť z domu. Aj naďalej bola, na základe rozhodnutia zriaďovateľa, prerušená prevádzka materskej školy, školského klubu detí a školskej jedálne. Tieto školské zariadenia sa otvorili 18. januára iba pre deti rodičov pracujúcich v kritickej infraštruktúre a pre deti rodičov, ktorých charakter práce neumožňoval vykonávať ju z domácnosti. Prezenčné vyučovanie pre 105 žiakov prvého až štvrtého ročníka a žiakov špeciálnych tried sme obnovili až v pondelok 8. februára. Do školy prišli aj otestovaní žiaci 2. stupňa, ktorí sa nemajú možnosť vzdelávať dištančne a učia sa v skupinách 5+1. Zároveň sa obnovila prevádzka materskej školy, školského klubu detí a školskej jedálne. Podmienkou bol negatívny test zamestnancov a aspoň jedného zákonného zástupcu žiaka. (Táto podmienka pre vstup do školy trvá doteraz.) Žiaci piateho až deviateho ročníka pokračujú na základe rozhodnutia ministra školstva aj naďalej v dištančnom a online vzdelávaní („na diaľku“). Veríme, že po veľkonočných prázdninách a s pomocou kloktacích testov, by sa mohli aj žiaci 2. stupňa postupne vrátiť do školy. O možnom návrate žiakov 2. stupňa do školy rozhodne pán minister.

Náš školský klub detí pracoval aktívne počas dištančnej i prezenčnej výučby. V priebehu dištančného vzdelávania, kedy deti nemohli chodiť do školy, a teda ani do školského klubu detí, sa osvedčil kontakt s nimi prostredníctvom výziev. Deti sa do výziev pani vychovávateľky stále radi zapájajú. Fašiangy v škole sú už tradične spojené so šiškami („krepľami“) v školskej jedálni, preto deti potešila výzva o „najkrajšiu fašiangovú šišku“. Doma sa piekli a zdobili chutné šišky a rodičia s deťmi potom hlasovali a vyberali tie najkrajšie.

„O najkrajšiu fašiangovú šišku“ - ŠKD počas dištančného vzdelávania

Virtuálny karneval v ŠKD - Snehová kráľovná, víťazná karnevalová maska v podaní Valentíny Kuchárovej, 2. A

K fašiangovému obdobiu patrí aj fašiangový karneval. Je to jedno z najobľúbenejších školských podujatí. Bohužiaľ, už druhý rok po sebe sa z dôvodu pandémie v škole nemohol uskutočniť. Zakázané sú už viac ako rok všetky hromadné školské podujatia. Tohtoročný karneval bol netradičný – uskutočnil sa vo virtuálnej realite. Zúčastnilo sa ho 19 detí školského klubu, niektorí aj s mladšími súrodencami. Všetky deti mali krásne karnevalové masky. Aj v tomto prípade o víťaznej maske rozhodli rodičia hlasovaním na Facebooku. Vyhrala Snehová kráľovná v podaní druháčky

Valentíny Kuchárovej. Veríme, že o rok sa na karnevale stretneme všetci v telocvični školy. Rodičov detí z nášho školského klubu potešil na sv. Valentína malý darček v podobe valentínky „pre najlepších rodičov“. Mesiac február bol tento rok krátky, pretože žiaci mali jarné prázdniny. (Niektoré deti však chodili do materskej školy aj cez prázdniny, ak o to ich rodičia prejavili záujem.) Žiaci prvého stupňa i špeciálnych tried sa 1. marca po jarných prázdninách vrátili opäť do školy. Okrem žiakov z Torysy, ktorí sa učili (a učia) aj naďalej dištančne, pretože sa v rodinách i v obci vyskytli pozitívne prípady ochorenia Covid-19. Prvý marecový týždeň deti strávili v školskej knižnici hlasným čítaním a rozhovormi o knihách. Vyrobili krásne záložky, ktoré darovali deťom z partnerskej školy, keďže sme sa aj tento školský rok zapojili do projektu Záložka do knihy spája školy. Témou aktuálneho ročníka je Radosť z čítania ukrytá vo veršoch básní alebo v próze. Tento rok sa do projektu zapojilo 940 škôl s celkovým počtom 106 879 žiakov, z toho 246 českých škôl a 694 slovenských. Našou partnerskou školou bola slovenská škola na Zemplíne - Základná škola s materskou školou Zalužice v okrese Michalovce. Záložky pre zemplínskych kamarátov vyrobili aj žiaci 2. stupňa počas dištančného vzdelávania doma. Škola získala, keďže splnila svoje záväzky voči svojej partnerskej škole, od Slovenskej pedagogickej knižnice diplom za zapojenie sa do projektu. Deti 1. stupňa sa zapojili ako každý rok do Čitateľského orieška. Žiaci v piatok 25. marca v interiéri aj vonku, formou zážitkového učenia, absolvovali zaujímavé aktivity, kde spoznávali spisovateľov a ich diela, hrali rozprávkovú pantomimu, abecedu vďačnosti, slovné hry a iné aktivity venované knihám. Aj týmito aktivitami si pripomenuli, že mesiac marec patrí knihám.

Aktivity žiakov v exteriéri školy („na krivjanskom mosce“) pri príležitosti mesiaca kníh

Telesná výchova „na diaľku“ - stavanie stavieb zo snehu, Marko Janič ako spokojný majiteľ iglu, 4. A

Počas vyučovania „na diaľku“ mali deti netradičné a zaujímavé aktivity, ktoré sa patrí spomenúť. Vďaka bohatej snehovej nádielke naši štvrtáci spolu s rodičmi stavali stavby zo snehu a snehové sochy. Ich snehové diela boli vydarené a veľmi sa z nich tešili. Zaujímavej celoslovenskej

súťaže „Rómovia recitujú“ sa zúčastnila štvrtáčka Veronika Giňová. Keďže situácia ohľadom epidémie sa zhoršovala, bolo potrebné urobiť nahrávku recitácie. Veronika recitovala báseň od Jána Navrátila „Báseň o tejto knižke“. Napriek tomu, že nepostúpila do ďalšieho kola, získala sebavedomie a skúsenosť. Ďakujeme, Veronika. Paľikerav!

Naši žiaci sa v rámci predmetu výtvarná výchova zapojili do 10. ročníka výtvarnej súťaže Zimná Kalokagatia 2021 – Olympiáda detí a mládeže. Súťažilo sa v piatich kategóriách od materskej školy až po 9. ročník. Prostredníctvom výtvarného prejavu vo štvrtéj kategórii na tému Kúzelná športová zima malí umelci vstúpili do sveta snehulíkov, či kúzelného rozprávkového sveta a stvárnilí svet zimných športov prostredníctvom svojej fantázie. Výtvarný návrh v piatej kategórii sa niesol v športovom duchu medailí, pohľadníc, návrhu zaujímavého loga

Sadenie žeruchy—aby deťom narástli zelené vlasy

Účastníčka celoslovenskej recitačnej súťaže „Rómovia recitujú“ Veronika Giňová , 4. A

zimného športu, či pohľadnice. Žiaci prejavili svoju kreativitu, použili rôzne výtvarné techniky a nebáli sa pustiť uzdu svojej fantázi. Vznikli veľmi zaujímavé výtvarné práce, napr. športová známka Petry Vlhovej, ktorú vytvorila deviatačka Karolína Berdisová. Pôvodný termín ukončenia súťaže bol 26. február, ale organizátori posunuli odovzdanie prác až na október 2021. Uzávierka súťaže sa predĺžila, preto aj ďalší žiaci ešte „dokončujú“ svoje práce. Naši žiaci sa zapojili aj do miestnej výtvarnej súťaže s názvom „Kolo Krivian za zdravím“, ktorú vyhlásilo v januári občianske združenie ZRPŠ Krivany, o.z. Súťažiteľ mohli v dvoch témach - Dieťa na bicykli s prilbou a Dežiovský kaštieľ v Krivanoch za pomoci historickej fotografie. Do celoslovenského kola výtvarnej súťaže Vesmír očami detí do Hurbanova postúpila v marci práca s názvom Space vírus, ktorú nakreslil štvrták Matúš Bujňaček.

Hospitácia riaditeľky školy počas online vzdelávania druhákov v ŠKD

Pochváliť musíme aj ďalších štvrtákov – Sebastiána Bujňáka a Maroša Hovanca, ktorí sa zaujímajú o astronómiu a 23. marca súťažili online vo vedomostnej súťaži Čo

Výzdoba tried je aj počas pandémie optimistická

viš o hviezdach? Chlapci sa pripravovali na súťaž zodpovedne, veľa si museli prečítať a naštudovať, aby zvládli náročný hodinový online test z astrofyziky, histórie, slnečnej sústavy, astronomických alebo kozmonautických prostriedkov. Poďakovať musíme všetkým rodičom za ich trpezlivosť, pochopenie i pomoc, lebo bez ich podpory by sme toto náročné obdobie nezvládli. Svetlo na konci tunela vidím nielen s príchodom jari, ale s ďalším očkovaním zamestnancov i testovaním detí. Jarnou výzdobou je už vyzdobený interiér školy.

Triedy a chodby rozkvetli kvietkami i zvieratkami. Čakajú nás veľkonočné prázdniny. Po prázdninách, v stredu 7. apríla, sa uskutoční zápis detí do 1. ročníka, ktorý

Na chodbe školy pribudla jarná nástenka

však aj tento rok bude z dôvodu protipandemických opatrení bez osobnej prítomnosti detí. V máji, počas celého mesiaca, budú môcť rodičia svoje ratolesti zapísať aj do materskej školy. Verím, že sa postupne zlepši aj epidemická situácia, ktorá umožní návrat všetkých žiakov do školy a všetkých detí do materskej školy a zároveň sa do konca školského roka naplnia aj ďalšie naše plány a predsavzatia.

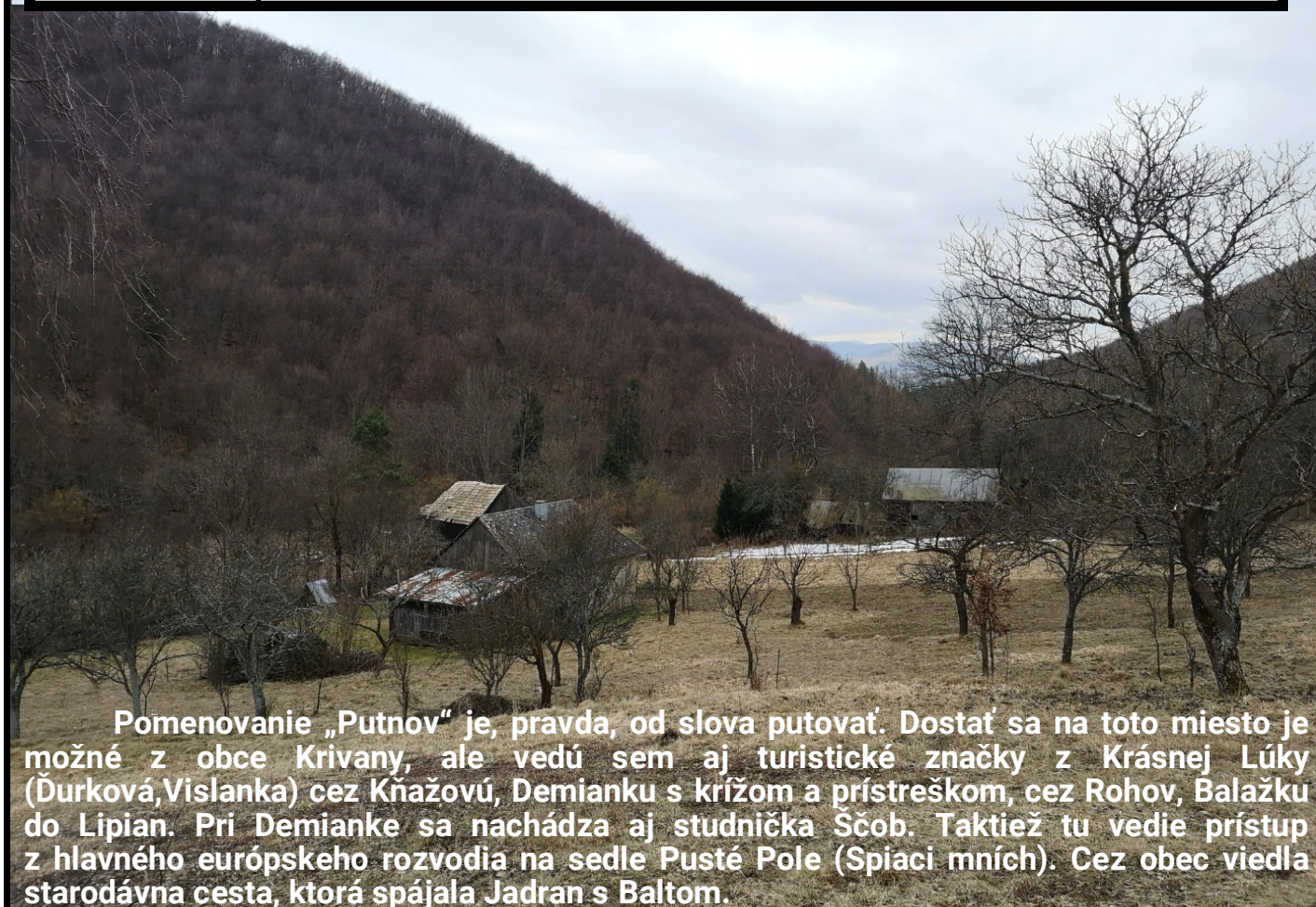

Deti v ŠKD sa tešia na Veľkú noc

Bc. Jozef
Ištvan

PUTNOV

zaniknutá obec v pohorí Hromovec

Pomenovanie „Putnov“ je, pravda, od slova putovať. Dostať sa na toto miesto je možné z obce Krivany, ale vedú sem aj turistické značky z Krásnej Lúky (Ďurková, Vislanka) cez Kňažovú, Demianku s krížom a prístreškom, cez Rohov, Balažku do Lipian. Pri Demianke sa nachádza aj studnička Šcob. Taktiež tu vedie prístup z hlavného európskeho rozvodia na sedle Pusté Pole (Spiaci mních). Cez obec viedla starodávna cesta, ktorá spájala Jadran s Baltom.

V Putnove niekedy ako na hlavnom tranzitnom ťahu bola veľká krčma a voziareň, kde prevozníci nocovali a prepriahali si záprahy. Tú krčmu však ani niekdajší 80-roční pamätníci nepamätali, iba spomínali podľa najstarších pamätníkov. No spomínali starí pamätníci Plavčan a pán Alojz Ďurica, otec súčasného dejepiscu Milana a niekdajší disident v Poľsku o putnovskej lokalite a ľavom svahu doliny menom Za kameň hovorili, vlastne podľa vlastného svedectva svedčili, že tam bola istá zostava masívnych ploských kameňov, ktoré okolo roku 1910 porozbíjal a do fundamentov zamuroval Ján Čižmárik (vraj to bol v Krivanoch prvý sedliacky murovaný dom, v prednej časti s mäsiarstvom). Obaja pamätníci tvrdili, že to boli modloslužobné obetné kamene v posvätnom pohanskom háji. „Pamätám sa“, hovorí kriviansky učiteľ Lazorík, „že spomínaný Plavčan hovoril, ako starí ľudia hovorili, že na kameňoch pohania pálili mladých býčkov a kolo nich tancovali dajaké tanečnice – tancuľe rusnačky. Išlo o rusalky.“ Ku Za Kame-

ňu sa viaže aj miestna povesť, že tam bola tajná pivnica plná zlatých dukátov, ktorá sa raz do roka otvárala, a to na Zelený štvrtok vo chvíli, keď kňaz v kostole zaspieval Glória. Tú pivnicu aj niektorí odvážni občania Krivian hľadali s krompáčom. Dokonca jeden tunajší občan to zneužil tak, že dajakému cigánovi Andrišovi sľúbil všetko zlato z tej pivnice a cigán krmopáčoval, lámal skaly, až do hladu a vysilenia pri tej robote zahynul, ale ten gazda prišiel na svoje – získal dostatok skál do fundamentov svojho domu. V súvislosti s pivnicou sa rozprávali rozličné príhody, napríklad že aj jedna žena s deckom Za kameňom oberala maliny, keď akurát pred jej očami sa pivnica otvorila a do zlata v nej sa jej v očiach zablyštalo. Žena vošla do „šurca“, dychtivo začala nabrať dukáty, nedala nič na hlas pivnici „už dosc, už dosc!“ či „máš dosc, máš dosc!“, pivnica sa zavrela a dieťa ostalo. Bolo to dievča. Našla ho vlčica, zavliekla do svojho brloha, vychovala ju a z nej sa potom stala tzv. „dziva ženka“, o ktorej staré ženy v Krivanoch rozprávali, že

taká roztrapatená sa zjavovala na Nižných kamencoch, pristihla sa, keď ženy robili na poli, v poľných kolískach povymieňala deti, najmä ženám z Dačova, ktoré potom nemali svoje pôvodné deti, ale zlých tzv. „odmencoch“.

Putnovskou cestou, cez Putnov miestny rod Dessewffioncov expedoval hotové vykysnuté víno na kráľovský zámok Wawel v Krakove. Neďaleko je vrch menom Striberna a Uhľova hura. Vraj tam bývalí obyvatelia, ktorí dolovali striebro a kopali uhlie. Boli veľmi bohatí. Pusté pole bolo ako malé mestečko. Mali veľký kostol. Ale od veľkého bohatstva boli skazení.

Raz práve na Veľký piatok si do kostola zavolali muzikantov, pripravili hostinu, spievali, tancovali, ale vtom naraz sa celý kostol aj s hriešnikmi prepadol pod zem. Učiteľ Lazorík hovorí: Rozprával som sa so starými pamätníkmi z Pustého Poľa (s 80-ročným Kornelom Pavlovským), všetci tvrdili, že je to pravda (takých fám šak je i inde veľa), a keď neverím, aby som zašiel tam a tam (do jedného hlbokého jarka nad dedinou), a nájdem z toho kostola zvyšok kamennej dlažby...! zašiel som a naozaj – našiel som! Z breha z hlíny trčali ploché pravidelné štvorhranné kamene (niekoľko ich bolo na hromade na dne jarka) vo veľkosti asi 40x40 cm. Boli to naozaj kamene, po ktorých sa chodilo. Jozef Haborák z Torysy má švabachom vytlačenú knižočku z roku 1858 s titulom „Skaza mesta Kereszfo“, písaná biblickou slovenčinou. Je vyslovené „o hriešnom meste Pusté Pole“ na putnovskej ceste z Krivian. Je v nej vylíčená skaza kostola s nešťastnými hriešnikmi, ktorí od veľkého bohatstva z obchodu so striebrom a uhlím na Veľký piatok vystrojili zábavu, aby sa v pýche rúhali Bohu.

Putnov, autor fotografie (+ na strane 24):
PaedDr. Jozef Sobota

Báseň o Putnove

Učupená pod Hradkom dedinka,
históriou už spinká.
Zopár domčekov, či dreveníc,
udrú vám romantikou do zreníc.

Včielky Kravcove bzučia,
turisti sa tu lúčia,
Na Krivany, či na Pusté Pole,
jedni hore, druhí dole.

Bežci v potoku,
pridajú do kroku,
Krása jesene v lísti,
príd' a to isté zisti!

Studnička pri ceste,
pomôže pri sieste-
Pokocháš sa na lúke,
huby, lesné plody po ruke.

Charchoľa, či Demianka volá,
cesta ku krížu je viera, vôľa.

Modlitba bude o žití,
kto tu nebol, génus loci nepocíti.

autor: Jozef Sobota

Putnov,, autorka: PaedDr. Gabriela Pellerová

***Posledný obyvateľ
Putnova bol Ján
Kravec. Žil tam do
roku 1995, avšak
pre zlý zdravotný
stav sa presťahoval
do dediny.**

Zdroje: údaje z obecnej kroniky
a od miestnych pamätníkov
(J. Lazorík a iní), materiál na
SOČ od D. Koľovej, bývalej
študentky Gymnázia v Lipanoch,
J. Sobota (FB: Regionálna
výchova - Horná Torysa)

Mária
Kromková
ml.

VZÁCNE ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY V KRIVANOCH

O tom, že aj kopanie základov rodinného domu môže byť nevšedným zážitkom, sa prednedávnom presvedčili manželia Ján a Mária Horváthovci z Komenského ulice. Na svojom pozemku našli predmet, ktorý odhaľuje stopy dávnej minulosti.

Pohľad na plochu dvora

na zahraničnom portáli. História a príbeh, ktorý sa skrýval za nálezom nás ale zaujímal viac ako vidina rýchleho zárobku," vysvetľujú manželia.

Nález telefonicky nahlásili archeológovi Mariánovi Uličnému z Krajského pamiatkového úradu v Prešove. Ten spočiatku zaujal mierne skeptický postoj, avšak po zhliadnutí fotografií pochopil, že si nájdený predmet zaslúži väčšiu pozornosť a so záujmom sa opýtal na ďalšie okolnosti nálezu. S manželmi sa dohodol na osobnej návšteve a preskúmaní pozemku. Onedlho už bol malý pracovný tím v Krivanoch.

Manželia nálezu spočiatku neprikladali veľkú dôležitosť – ako sami hovoria, bol to pre nich kus špinavého kovu, ktorý zacvendžal pod náradím pri úprave záhrady. Predmet zahalený vrstvami hliny najprv vôbec nedokázali identifikovať, neskôr si ale všimli, že má zaujímavú farbu a svojím tvarom pripomína hlavu sekery.

Záujem a zvedavosť manželov podnietila k tomu, aby o neobvyklom náleze zistili niečo viac. „Najprv sme informácie hľadali na internete. Po niekoľkých hodinách sme narazili na podobný predmet, ktorý sa predával

Povrchová prospekcia prostredníctvom detektora kovov

obsiahlu súkromnú prednášku z obdobia, ku ktorému sa nález viaže, taktiež im prezradil príbeh o tom, ako sa sekera zhotovovala a na čo presne slúžila.

Archeológovia nájdenú sekeru z hľadiska historického časového rámcu zaradili do doby bronzovej (oficiálne je vymedzená rokmi 1900 – 700 pred Kristom.) Tento odhad neskôr potvrdili aj detailné skúmania predmetov v laboratóriách.

Nájdená sekera z doby bronzovej

Ukázalo sa, že aj dodatočná obhliadka terénu bola úspešná. Na mieste boli pomocou detektoru kovov nájdené kovové úlomky a dva gombíky z novoveku. Na povrchu terénu sa taktiež nachádzali úlomky keramiky z ručne vyhotovených pravekých nádob. „Sú to zvláštne pocity, keď vidíte ako kus jednofarebnej hliny vydáva dôkazy o dávnom živote na tomto území,“ opisujú nevšedný archeologický zážitok (priamo z ich dvora) manželia. Pán archeológ Uličný manželom popri hľadaní poskytol

Úlomky z pravekých nádob

Tieto nálezy jasne dokazujú osídlenie územia dnešného Slovenska a rovnako aj archeologický potenciál našej obce. Hľadanie pokladov na ďalších krivianskych pozemkoch teda určite nebude márne.

Autor fotografií:

**Mgr. Marián Uličný, PhD.,
KPÚ Prešov**

Kovové úlomky a gombíky z novoveku

Peter Rakaš

Ing. Ľudmila
Karabašová, PhD.

MÔJ ŽIVOT V ANGLICKU

Každý musí v živote robiť ťažké rozhodnutia. Ja som sa v roku 2010 rozhodol cestovať za prácou do Veľkej Británie. Žijem tu už viac ako 10 rokov, ale domov mám len jeden – nikdy, ani len na chvíľočku, som nezanavrel na Krivany.

Anglicko som si vybral kvôli pracovným príležitostiam, ktoré ponúkalo pre cudzincov. Žijem v prímorskom meste Margate (panstvo Kent) na juhovýchode Anglicka so svojou družkou Ivanou a našou dcérou Dianou. Dianka sa narodila na Slovensku a môžem povedať, že moja dcéra je môj život. Som v Anglicku spokojný, lebo táto krajina poskytuje pre mňa a moju rodinu okrem práce ešte jednu veľkú výhodu – ľudia tu nehľadia na farbu pleti.

Aj preto som nemal problém nájsť si prácu. Začal som pracovať vo firme **Bakkavor Salads Tilmanstone** (www.facebook.com/BakkavorCareers), kde som dodnes. Dva roky som bol riadnym zamestnancom, ale nebol som spokojný s podmienkami, preto mi odvtedy prácu v tejto firme sprostredkúva personálna agentúra. Zamestnanci sú síce lepšie platení, ale prísne kontrolovaní a kedykoľvek môžu dostať výpoveď. Firma vyrába šaláty, kde ľudia na 3 výrobných linkách ručne krájajú rôznu zeleninu. Ja pracujem pri strojoch na krájanie zemiakov, cvikly, či cibule počas nočnej zmeny. **Spoímam si na deň, keď som prišiel prvýkrát do roboty. Bol som mimo, nerozumel som ani slovo. Našťastie mi robil školenie jeden Poliak, ktorému som ako tak rozumel. Na konci šichty som zistil, že som urobil rekord v čistení zemiakov.**

V prvých rokoch som skúšal aj iné zamestnania. Pracoval som na recyklácii odpadu, v tlačiarňi na časopisy a pri výro-

**Peter s rodinou na Štrbskom plese
v roku 2020**

be čokolády LINDOR, ale nepáčilo sa mi stále striedať zamestnania. Po čase som si našiel prácu v stolárskej dielni **Jackson's Fencing** (www.facebook.com/JacksonsFencing), ktorá vyrába drevené a železné ploty či brány. Plat sa nedá ani porovnať s príjmami na Slovensku. Vyučil som sa na Strednom odbornom učilišti nábytkárskom v Spišskej Novej Vsi, takže práca na pile ma zaujíma. Väčšinou režeme drevo na hranoly a dosky, ktoré sa ďalej hobľujú, režu na mieru, vrtajú a spájajú do hotových výrobkov. Takže počas týždňa pracujem v jednej, alebo druhej firme, prípadne pár dní v oboch – podľa toho, ako to naplánuje agentúra.

Moja partnerka Ivana pracuje ako upratovačka a naša sedemročná dcéra Diana je druháčka na Cliftonville Primary & Pre-School v Margate. Som na ňu pyšný, lebo je v triede obľúbená, a tiež šikovná v matematike. Zaujíma sa o maľovanie a balet - celý deň chodí po špičkách. Má veľmi rada zvieratá – ja by som žabu, myš, či pavúka do ruky nechtyl. Trvám na tom, aby so mnou hovorila po slovensky, ale pravdou je, že nechce - vraj sa jej slovenčina nepáči. Ako rodina máme kvôli práci málo voľného času, ale radi ho trávim s priateľmi napríklad na pláži, kde grilujeme a popíjame anglické pivo.

Peter s dcérkou Dianou v Anglicku v roku 2014

Jeden čas som nebol na Slovensku 5 rokov, ale v poslednom čase cestujeme domov tak raz za rok. V januári ma oslovilo občianske združenie ZRPŠ Krivany, aby som do rubriky Krivianci za hranicami napísal o svojom živote v Anglicku. Vo februári som náhodou pricestoval na Slovensko, pretože moja svokra oslávila 50-ku. A tak mi poslali do Sabinova výtlačky 1. a 2. čísla Krivianskeho občasníka, aby som mal predstavu o časopise. Najviac ma zaujala história obce (Hradek) a samozrejme futbal.

Milujem futbal, a aj keď tu v Anglicku už nehrám, je mojim snom vrátiť sa do Krivian a trénovať. Asi v rokoch 2006 – 2009 som trénoval žiakov. Na začiatku dostávali po 15 aj 18 gólov za zápas. O pár týždňov neskôr hrali v Krivanoch žiaci Kamenice - prehrali 1:2. Naši chlapci zistili, že trénovať sa oplatí a odvtedy sa 3 roky udržali v hornej časti tabuľky. Kto neverí, nech si to zistí u mojich odchovancov. Lukáš Pavlík, Vlado Bodnár, Patrik Štofanič, Martin Grega, brankár Martin Malčovský... to je moja škola. Môžem potvrdiť, že Martin mal jednoznačne veľký talent, a keď som chcel výsledky, potreboval som takého brankára. Zabudol by som na najväčšiu hviezdu – rómsky chlapec z Torysy, volal sa Zdeno Laci. Ten dával góly

ako na bežiacom páse. Raz nás pozval slávny Tatran Prešov na priateľský zápas s mladšími žiakmi. Pre chlapcov z dediny to bol obrovský zážitok, hrať na takom ihrisku a ja ako tréner som veril, že ich to povzbudí k lepším výkonom. Porazili sme ich 13:2 a Zdeno Laci dal 4 góly. Tréner Tatrana sa ma pýtal, či som bol po neho v Brazílii - keďže to bol výborný technik tmavšej pleti. Trénoval som aj A-mužstvo, tam to už bolo ťažšie, ale aj tak sme udržali dobrú pozíciu v tabuľke. Veľmi ma teší, čo som vo futbale dosiahol ako hráč aj tréner. Len ma mrzí, že o tom mnohí Krivianci nevedeli.

Keď sme už pri futbale, práve tu vznikla moja prezývka „Kepke“. Bol rok 1990 a prebiehali majstrovská sveta vo futbale, tuším že v Taliansku. V krčme sa hádali Lejdi a Keso (Janko Urda a Rado Kuchár, pozn. redakcie), že kto je brankár Nemecka. Ja som hneď vedel, že je to Andreas Kepke. Začali sa smiať, tak som sa s nimi staval a stávkou som vyhral. Odvtedy ma volajú Kepke.

Ako som napísal, domov je domov. Na Slovensko sa určite vrátim a chcem sa venovať futbalu. Sakra, ale jednej veci sa najviac obávam – moja dcéra nevie, čo je to byť iná. Keď som žil v Krivanoch, každú chvíľu mi niekto dával najavo, že som Róm, aj moji verní kamaráti. Takže i keď sa obaja s Ivanou chceme vrátiť na Slovensko, bude to pre nás veľká výzva.

Pohľad z okna bytu Petra Rakaša v Anglicku

Pozdravuje vás *Peter Rakaš alias Kepke*

Mgr. Katarína
Ščisláková

Miniseriál: OSOBNOSŤ KRIVIAN

Aspekty písania v tvorbe Jolany Cirbusovej

Jolana Cirbusová sa už v skorom detstve prejavovala aktívnou myslou a inklinovala k tvorivej činnosti literárneho charakteru. Vo veku 13 rokov píše prvé básne, ale zisťuje, že opisovanie vlastných citov nie je to pravé. Preto dáva prednosť krátkym prozaickým útvarom. Neskôr sa chce ubezpečiť, či vôbec jej rané literárne pokusy vykazujú náznaky talentu, preto desať prác posielala istému maďarskému spisovateľovi na posúdenie. Odpoveď bola povzbudzujúca - napísané veci svedčia o talente, ale musí ešte veľa čítať a písať, aby s narábaním slov bola zručnejšia. Brat Ondrej, kým bol okresným účtovníkom, predplácal Slovenské pohľady a Jolana sa stala ich stálou čitateľkou. Na základe nich sa v roku 1924 odhodlala napísať prvú poviedku *Národné prebudenie* a poslať ju Štefanovi Krčmérymu, redaktorovi časopisu. Pre stránky Slovenských pohľadov nebola ešte zrelá, ale bola uverejnená v Slovenskom obrázkovom kalendári v roku 1925. Ešte v tom roku jej vychádza druhá poviedka *Vyzvedač*, ale už v Slovenských pohľadoch. Potom sa púšťa do písania románu *Cez zatvorenú hranicu*.

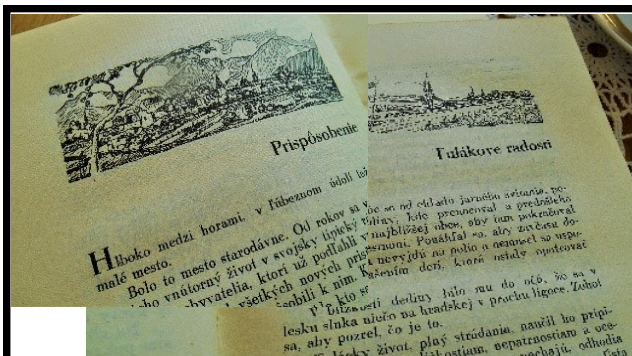
Zľava prvé vydanie zbierky noviel *Tiché boje* z roku 1932 a vydanie v reedícii z roku 1976. Foto: K. Ščisláková

K poetike noviel zo zbierky *Tiché boje*

V roku 1932 vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave autorku zbierku rozprávok s názvom *Tiché boje*, s čiernou plátennou väzbou so zlato-modrou potlačou s počtom 234 strán. Zbierku ilustroval akademický maliar Zoltán Palugyay. V tomto úplne prvom vydaní je šesťnásť próz, pričom nejde o klasické rozprávky určené pre deti. Žánrovo je adekvátnejšie začleniť autorkine prózy medzi novely. Novely zo zbierky možno rozdeliť na štyri skupiny: na prózy so spoločenského prostredia, osudové prózy, prózy so sociálnou a remeselnou tematikou.

Cirbusovej texty ponúkajú pestrú škálu ženských a mužských postáv z hľadiska charakterových typov. Najčastejšie sú opísané ženské postavy, snáď preto, že novely boli určené skôr pre ženské čitateľky. Nájdeme v nich: ženy, ktoré konajú hrdo a odmietajú pravidlá mesta, ale aj také, ktoré predsa podľahnú názorovému prúdu malomestskej spoločnosti; ženy - matky, ktoré sú starostlivé, ale aj také, ktoré nedbajú na výchovu svojich detí pre sociálne problémy; ženy strategicky vypočítavé, ktoré zaujíma majetok, ktorý môžu nadobudnúť vydajom; žena - intelektuálka, mlčanlivá samotárka, ktorá je nevyliciteľne chorá a uvedomuje si, že sa bude musieť vzdať najmilších činností; žena, ktorá mravne upadne, len aby k sebe opäť pritiahla muža; ženy emancipované, ale aj racionálne uvažujúce. Mužské postavy vystupujú ako zvodcovia z vyššej spoločenskej vrstvy, ktorí sú zároveň neúprimní k ženám; muž - nemravník, neschopný poskytnúť manželke lásku; muž - intelektuál, lekár, ktorý zachraňuje ľudské životy; muži sociálne znevýhodnení, ktorí sú odkázaní na žobranie; muži - konkurenti, neprajníci v profesii a podobne.

V prózach najviac poukazuje na prostredie malomesta, v ktorom vládne vyššia vrstva society zakladajúca si na pravidlách, ktoré by mali ľudia dodržiavať podľa triedy a postavenia, ktoré im prislúhuje. Malomesto pôsobí na niektoré postavy skľučujúco, vyžaduje si prispôsobenie jednotlivcov k zabehnutej spoločnosti. Zároveň zachytáva malomesto a dedinu aj ako nepriaznivé sociálne prostredie ponúkajúce neistotu, biedu, chudobu a nemožnosť sebarealizácie postáv, ktoré sú odkázané napríklad na žobranie.

Ukážka ilustrácií zo zbierky Tiché boje
Foto: K. Ščisláková

Názov zbierky nesie v sebe symboliku. Každá novela prináša istý ľudský „tichý boj“ pre naplnenie želaní, ktoré sa zväčša pre vonkajšie spoločenské a sociálne vplyvy stávajú márnym bojom. Túžby a presvedčenia prinášajú naplnenie skôr v duchovnej rovine ako v reálnom živote, ktorý má podoby smútku a smrti, morálnych poklesov a ťažkých osudov. Hľadanie šťastia pre postavy nie je vždy odmenou.

K poetike románu *Cez zatvorenú hranicu*

Pravdepodobnou motiváciou na napísanie románu bolo, keď Štefan Krčméry v Slovenských pohľadoch prostredníctvom kritiky na Urbanovičov román

Tridsať strieborných vyzýva autora, aby zachytil duševný prevrat jednotlivcov. Cirbusová mala pocit, že sa touto výzvou k nej samej redaktor, skrz stránky časopisu, prihovára, preto sa púšťa do kompozície románu s využitím požadovanej témy. Román vychádza v roku 1929, tlačou a nákladom Kníhtlačiarkeho účastníarskeho spolku v Turčianskom sv. Martine, v tvrdej plátenej väzbe s počtom 161 strán. Taktiež bol ocenený na súbehu Matice slovenskej tzv. Hubkovou cenou. Románom sa autorka snaží zachytiť národnú atmosféru nielen z kultúrno-spoločenského pohľadu, ale v náčrte aj z pohľadu politického, ideového a hlavne ľudského na otázku samostatnosti Slovenska v novovzniknutom Československom štáte, a taktiež na otázku narastania vtedy aktuálnej témy národného obrodzenia, resp. „národného prebudenia“ slovenského človeka. Témou národného obrodzenia sa usiluje poukázať na problém, ktorý mohol byť a podľa všetkého aj bol, reálnym vyhrotením dobovej situácie. Poukazuje na život na Slovensku počas prevratu v roku 1918 a v prvom desaťročí existencie novovzniknutého štátu (20. – 30. roky 20. storočia). Nová realita, ktorá je vykreslená, nadobúda dokumentárne prístupy, psychologické pohľady do postáv zemianskeho pôvodu, ako sa s týmito dobovými javmi stotožňujú, obohatené o sentimentálny pôdorys príbehu. Dokumentárnosť však nevyplýva z detailného vykreslenia konkrétneho miesta a jeho literárne prepracovaného prostredia, ale skôr zaznamenáva širší okruh východoslovenského regiónu. Cirbusová dáva prednosť malomestskému prostrediu a vyššej spoločenskej vrstve.

V centre pozornosti je národné prebudenie zemianskej rodiny Filipa Oravského, finančne stabilnej a zabezpečenej, ktorá však nepatrí do najlepších a najpoprednejších zemianskych kruhov maďarskej spoločnosti. Podľa reprezentantov maďarského zemianstva bolo to slovenské len príživníkom na ich urodzenosti, ktoré v konečnom dôsledku vyznieva ako menejcenné. Ostatní členovia rodiny sa dostávajú do konfliktu spoločenských názorov na štátny prevrat. U niektorých je to napätie výraznejšie, u iných nemá zásadný dopad – ide predovšetkým o syna Filipa Oravského, Ervína, a jeho dve dcéry Margitu a Evu. V postave Dušana Skalníka je sústredený typ vodcu, obrancu, vlastenca, buditeľa národnej myšlienky, ktorý sa dostáva do priamej interakcie vyššie spomenutých postáv.

V románe si môžeme všimnúť dva významné motívy, s ktorými autorka pracuje. Prvým motívom v národnoobrodeneckej situácii románu je motív cudzinca. Cudzinecť bolo v reáli daných rokov príznačným a z inonárodného pohľadu dehonestujúcim označením pre človeka, ktorý vykazoval tieto známky. Cudzinecké znaky najlepšie môžeme preukázať na postave Dušana Skalníka. Počas rakúsko-uhorskej monarchie bol označený za pansláva a ako nepohodlný maďarskému učeniu a šíriaci myšlienky slovanstva, musel odísť do Ameriky. Po vojne sa vracia a výrazne vplýva na nerozhodných Slovákov. Druhý motív sa zameriava predovšetkým na problém hranice, ktorý je aj explicitne uvedený v názve diela. Motív hranice sa podpisuje pod významné geografické a národnostné rozdelenie. Demarkačná hranica nadobúda definitívne a nemenné hranice rozdeľujúce dva štáty. V románe sú obrazne krajiny rozdelené brehmi potoka, odkazuje sa na to, čo je striktné maďarské a československé a potok slúži ako označenie pohraničnej línie. V rámci vykreslenia romantickej línie, ktorá je v románe prítomná, je zachytená cez postavy sestier, Evy a Margity, a medzi ich snúbencami, ktorí sú z Maďarska, čiže je v nich sústredená rozdielna nacionálna identita, iné národné presvedčenie a etické zázemie, čo, samozrejme, vedie k vzťahovému, ale aj názorovému napätiu. Hlavná romantická línia príbehu je zachytená trojuholníkom postáv Evy Oravskej, Ákoša Tornaya, Evinho snúbenca a Dušana Skalníka, veliteľa pohraničných vojsk, vzdialeného príbuzného Oravských a hosta v ich kaštieli. Eva a Skalník predstavujú konfrontáciu dvoch svetov, názorov a princípov. Napokon je hlavná hrdinka Skalníkovým pôsobením v závere ovplyvnená. V románe možno nájsť zložky diskurzov, ani nie prísne politických diskusií ako skôr úvahových, buditeľských a konfrontačných pasáží vyjadrených cez postavy alebo rozprávača so zámerom poučať z kultúrneho, ale aj náboženského hľadiska.

Ing. Erik
Grega

DHZ KRIVANY

a súťažné aktivity

V prvom vydaní občasníka sme si v krátkosti priblížili minulosť a súčasnosť nášho zboru. V tomto vydaní sa pozrieme na súťažnú činnosť vo všeobecnosti a konkrétne aj na tú našu.

Krivianski hasiči v akcii

Súťaže v kráľovskej disciplíne „hasičský útok“

Vo svete hasičských súťaží existuje viacero disciplín, v ktorých súťažia jednotlivci, ale aj celé družstvá. Najrozšírenejšou disciplínou nie len u nás je určite tzv. hasičský útok s vodou, ktorý vykonáva 7 členov družstva. Cieľom tejto disciplíny je pomocou sacieho vedenia, striekačky a útočného vedenia dopraviť vodu z vodného zdroja k terčom a tie prúdom vody „zostreliť“ v čo najkratšom čase. Podstata útoku je všade rovnaká. Pravidlá pre vykonanie útoku sa ale líšia naprieč jednotlivými krajinami a hasičskými ligami. Za najpodstatnejšie rozdiely môžeme považovať dĺžku trate a s tým súvisiaci potrebný počet hadíc pre vykonanie útoku, ďalej minimálna dovolená plošná šírka hadíc, ale aj spôsob štartu pretekárov.

Za najdôležitejšie „súťaže“ ale považujeme tzv. preverky pripravenosti, ktoré sa konajú každý rok na okrskej úrovni, z ktorej sa postupuje na okresnú, krajskú a nakoniec na celoslovenskú, kde súťažia najlepšie družstvá naprieč Slovenskom. Organizujú ich obce v spolupráci s Dobrovoľnou požiarnou ochranou SR a majú preveriť pripravenosť jednotlivých DHZ. Na týchto

preverkách sa súťaží v už spomínanom hasičskom útoku a v štafete. Každý člen je vybavený ochrannou prilbou, opaskom. Musí mať prekryté ramená a kotníky. Nesmie sa používať obuv s kovovými hrotmi. Ďalej poznáme tzv. pohárové súťaže. Tie organizujú väčšinou samotné hasičské zbory v spolupráci s obecnými úradmi, prípadne so sponzormi. Súťaží sa podľa pravidiel nejakej hasičskej ligy, prípadne pravidiel DPO SR, podľa uváženia organizátora súťaže. Na súťaž sa môže prihlásiť hociktoré družstvo. Súťaží sa najmä v hasičskom útoku, ale organizujú sa aj rôzne špecifické súťaže, napr. súťaž do kopca, nočné súťaže, súťaž s historickými striekačkami, súťaže s hasičskými vozidlami IVECO a podobne. Výhrou v takejto súťaži je najčastejšie trofej, prípadne sú to nejaké vecné ceny za prvé tri miesta v mužskej a v ženskej kategórii. Treťou kategóriou sú súťaže pod záštitou hasičskej ligy, tzv. ligové kolá. Je mnoho hasičských líg po celom Slovensku, každá má svoj výbor a svoje pravidlá, ktoré sa v maličkostiach líšia od ostatných. Do ligy sa môže prihlásiť hociktoré družstvo tak, že zaplatí účastnícky poplatok. Hlavný rozdiel oproti pohárovým súťažiam je, že ligová sezóna sa skladá z viacerých kôl - súťaží, ktoré organizujú niektoré do ligy zapojených družstiev. Počet kôl je závislý od počtu družstiev v lige, ktoré sú ochotné kolo zorganizovať, pohybuje sa v priemere od 8 do 12 kôl za sezónu. Ďalším rozdielom oproti pohárovým súťažiam je, že okrem trofejí sa za jednotlivé kolá zberajú body. Počet bodov určuje celkové umiestnenie na kole. Celú ligovú sezónu sa body zberajú a spočítavajú sa. Víťazom ligy je družstvo s najväčším celkovým počtom bodov. Na konci sezóny je ale odmenené každé družstvo trofejou a vecnou cenou v hodnote podľa celkového umiestnenia v lige. Vecné ceny sa získavajú najmä od ligových sponzorov, prípadne ich liga zakúpi z vlastných zdrojov. Nikto neodíde naprázdno.

DHZ Krivany a hasičské súťaže

V časech, keď som začínal s hasičstvom ja, sa DHZ Krivany zúčastňoval iba previerok pripravenosti na okrskovej a okresnej úrovni. Členovia behali v modrých „ihličákoch“, košeliach, prípadne v hnedých „šuštákoch“ a tričkách. Na hlave mali stavebné prilby, na nohách väčšinou žltó-čierne kopačky, prípadne pracovné topánky či kanady. Okolo základne neboli koberce, čiže po pár útokoch sa tam vytvorilo blato, čas útoku sa meral ručnými stopkami, štart a zostrelenie terčov signalizoval rozhodca vlajkou. Trať nebola nijako ohraničená, dokonca sa behávalo z dvoch základní na jednu dvojicu terčov, čiže tzv. do špica.

S príchodom novej, silnejšej striekačky sme sa začali zúčastňovať pohárových súťaží v sabinovskom okrese. Bolo to v priemere 12 súťaží ročne, ktoré sa behali s rovnakými pravidlami a v rovnakých podmienkach ako previerky pripravenosti. Získavali sme nové skúsenosti, známosti. Postupne súťaží pribúdalo, chodili sme aj mimo okres a zažívali sme súťaže na inej úrovni, s inými pravidlami. Okolie základne už bolo „vykobercované“, čas sa meral elektronickou časomierou, terče boli poctivejšie.

Okresná hasičská liga —finále na futbalovom ihrisku v Krivanoch

Takisto sme sa postupne vyzbrojovali. Kúpili sme si dresy, ihličáky, šuštáky sme vymenili za legíny, na hlavách sme už mali športové prilby a na nohách kvalitnejšie kopačky. S pomocou obce sme zaobstarali lepšie náradie, s ktorým sme sa zúčastňovali súťaží. Úroveň súťaží v našom okrese ale napredovala len veľmi pomaly, preto v roku 2014 vznikol nápad založiť hasičskú

Okresná hasičská liga Sabinov

ligu, ktorú dnes poznáme pod názvom Okresná hasičská liga Sabinov.

Prvé kolo tejto ligy, do ktorej sme sa, samozrejme, zapojili aj my, sa konalo 3. 5. 2015 v obci Uzovské Pekľany. Prvý ligový ročník mal iba 5 kôl, finále sme dokonca organizovali u nás, na futbalovom ihrisku. S príchodom ligy sa pravidlá súťaží zmenili, tak ako aj podmienky na jednotlivých kolách. Každé kolo malo ohraničenú trať s jednou základňou, „okobercované“ okolie základne, poctivé terče s elektronickou časomierou. Dokonca už boli dovolené tretry, športová obuv s kovovými hrotmi.

Súťažilo sa s užšími športovými hadicami, vďaka ktorým sa čas útoku mohol pokojne dostať pod hranicu 15 sekúnd. Čas na prípravu na základni sa skrátil z 5 na 3 minúty, na dodržiavanie pravidiel dohliadal nekompromisný rozhodca. Prešlo sa na pevný štart s pištoľou, kde sa každý predčasný začiatok trestal opakovaním štartu, prípadne neplatným pokusom. Všetko náradie sa každému družstvu poctivo kontrolovalo na prípravnej základni, aby sa predišlo podvodom. Každý rok sa v ligových pravidlách niečo zlepšovalo až do dnešnej podoby. Kto svet hasičského

športu trochu sleduje, určite vie zhodnotiť, kde a na akej úrovni sa liga dnes nachádza. Ročník sa skladá minimálne z 8 kôl na špičkovej úrovni, zapojených je okolo 25 družstiev. Z každého kola sú hneď na druhý deň pre širokú verejnosť dostupné videá z útokov, fotografie, výsledky. Z finálového kola je dokonca spustený online prenos. Ešte pred pár rokmi to boli nepredstaviteľné veci.

Irena
Gernátová

Z KUCHYNE STARÝCH MÁM

„Há, di un šicko do brucha, a nič do ducha
a ešči spaseni bic ufa!“ (Ján Lazorík)

„F Krivjanoch vo Veľkonočnu nedzeľu – slavne Zmervichfstaňe fše rano o šidzmej hodziňe ženi išli s košíkmi poprikrivanima z višivanima plachitkami švecic paski. Paska je veľki okruhli kuchen fstretku s dziru.“ (Ján Lazorík – Zvyky a obyčaje horného potorysia)

Dakedi še nemohlo stac, žebi taka paska nebula f každim dome. V opchodze sce take nenašli. I tak jedna hvarela: „Kupim sebe vjanočku a mam dosc.“ Ale to ňe toto iste!

Ta mlade gazdiňki sebe prečitajce a poprobujce, či to take jak tota vjanočka a ku temu bunč šunki - šoldri a ňit ľepšieho po štiricec dňovim pusce bez mesa.

PASKA

Priprava: z večara do rana

Treba nam:

Cesto: 1 kg polohrubej muki, 20 dkg gruloch, kocka droždža, soli na ližečku, 2 polífkovo liški cukru, 1/2 až 3/4 l mľíka podľa potrebi

Tvaroch: 30 dkg jemnejšieho tvarohu, 4 vajca, 2 g droždža-

Příprava cesta a plnky na pasku

Na druhi dzeň po vikisnucu pridame cukor, jag vam šmakuje a 30 dkg polohrubej muki (dosipeme podľa potrebi).

Postup: **Cesto:** ku večaru sebe zrobime kvasek (pre take gazdiňe jag ja: do harčička dame kus mľíka, droždže, cukor a odložime na ceple mesco), preošejeme muku do vajľinga, odharňeme ju nabok a dame varene grule a kvasek. Do teho zamišame kus muki na jemne cesto a nechame do rana kisnuc. Zvišnu muku použijeme jutre.

Tvaroch: zaš sebe zrobime kvasek jak pred tim, tvaroch rozmišame z vajcami, pridame kvasek a nechame kisnuc.

Na druhi dzeň ráno

Tvaroch: pridame soli medzi pal'ce, dobru harsc cukru, zamišame, pokoštujeme či slatki, pridac muki ket še nam zda ritki. Chto chce može teras pridac hrozenka namočene vo vodze. Nechame kisnuc.

Cesto: 1 čajovu ližečku soli, 2 pol'ifkovo liški cukru a zohrate ml'iko pridame do cesta a mišime. Cesto nam musí pod ruku pukac. Nechame potkisnuc taku hodzinku.

Medzitim odporučame na b'ache upisc kolka gru'och z maslom, či brendzu, posolic a nit lepšeho jedžeňa.

Narichtujeme tepšu (formu na pečeňe), chtoru vimascime poradne zo šmal'com do každého zupka.

Po vikisnucu: cesto vival'ame a dame na okruhu tepšu, urobime dookola drašku. Do draški dame tvaroch. Pomascime sebe ruki zo šmal'com, žebi še nam cesto nelepilo. Kolo kraju cesto ponadzvihujeme a prikrijeme z jednej strani.

Cesto pripravené na kysnutie cez noc

Finálna verzia veľkonočnej pasky

F stretku zrobime dziru a pozakasujeme tvaroch z druhej strani ku kraju. Inakši povedzene, zabalime ten tvaroch do cesta, skrijeme ho. Treba še s tim kuščík popipl'ac. Ochabime na tepši potkisnuc, pomascime z vajcom, poprepichujeme z vidličku a dame upisc do ruri vihratej na 200 stupňe. Pečeme hodzinu. Ku koncu scahňeme teplotu na 170 stupňe a verch prikrijeme s papirom od muki.

„CO ŇE SPOT ŠERCA, TA ŇE KU ŠERCU.“

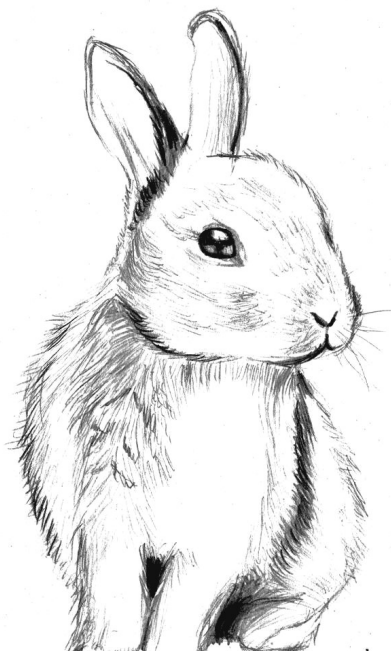
Tag zme sebe rozmiš'leli: „Kebi sce Ňemali odvahu, al'e mali dzeki, ta še dakedi stretňeme f kulturaku, každa zo svojim vajlingom a upečeme dovedna. Nam šmakovalo a vi potom dajce znac.“

Patrik
Jacko

EMANCIPÁCIA V RÍŠI ZVIERAT

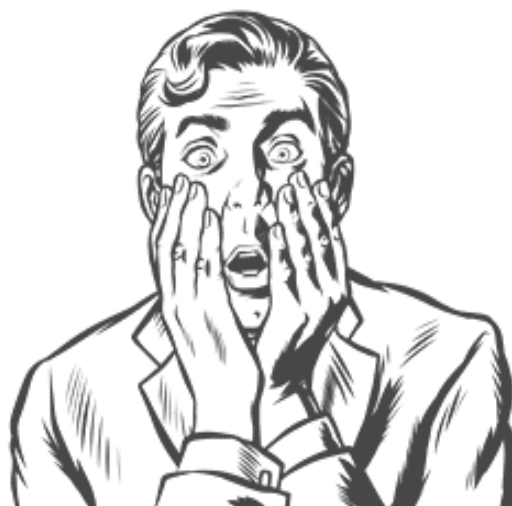
Strašné Doba je pokroková nie len v ľudskej, ale už aj v zvieracej ríši, kde sa stále viac a viac prejavujú známky emancipácie. Presvedčil som sa o tom na vlastnej koži, keď som priniesol samicu zajačicu na radovánky k zdatnému a ďaleko väčšiemu zajacovi k neďalekým susedom.

Keď naša zajačica vošla do chlievika, hneď prevzala velenie. Jej aktivita ďaleko prevyšovala očakávania, ktoré sme však mali od samca. „Chce še im“ poznamenal ujco, sused - majiteľ samca. Stále však dominovala naša krásna samica a my sme len oči vyvaľovali, čo to tá

stvára, z akej rôznej pozície dokázala samca zložiť. Menšia, jemnejšia a zároveň ženskejšia polovička zajačieho pokolenia robila neskutočné veci. „Ta toto som ešči v živoce nevidzel“, podotkol ujco po určitom akte dvojice, v ktorej samozrejme mala hlavné slovo naša samička. Obaja sme si preto uvedomili a povedali si, že my sme predsa pánmi nad množením sa zajacov, preto zasiahla ujcová ruka. Chytil zajačicu za uši a podržal ju tak, aby už aj jeho zajac mal akú takú šancu. Ten sa však šance nechopil. Ujco ostal jak obarený, že „co toto to vlastne je?, ta taku samicu

som tu ešči veru nemal“. Vravíme si, „asi je samec zľeknutý a netrúfa sebe na ňu. Bárz je vašnivá.“ Až vtedy sme sa našej samici poriadne pozreli pod chvostík a zistili, že naša samica vôbec nie je emancipovaná zajačica, ale homosexuálny zajac.... Ach, už ani zajac nie je tým, čím býval.

Bc. Jozef Ištván

Z PRÍRODNEJ LEKÁRNE

Jarná liečivá bylinka – Medvedí cesnak

Kde ho nájsť?

Medvediemu cesnaku sa darí najmä v listnatých a lužných lesoch s dostatkom vlhkosti a úrodnej pôdy. Nájsť medvedí cesnak v lese nie je vôbec zložité, väčšinou sa vyskytuje húbne a pokrýva veľké plochy, pripomínajúce zelené koberce. Prezradí ho aj jeho typická cesnaková vôňa, ktorá sa rozlieva celým lesom.

Zloženie a vlastnosti medvedieho cesnaku

Čo sa týka zloženia, medvedí cesnak je bohatý najmä na vitamín C, takisto aj na vitamíny skupiny B a minerálne látky, napr. horčík, železo, vápnik. Okrem týchto spomínaných zložiek obsahuje aj sírovú zlúčeninu alicín, ktorá má antibakteriálne, antivírusové a protiplesňové vlastnosti. Okrem toho je medvedí cesnak zaraďo-

vaný medzi najsilnejšie antioxidanty, ktoré posilňujú imunitný systém, čo je v tejto dobe nesmierne dôležité.

Využitie

Medvedí cesnak môžeme použiť napríklad do šalátov, smoothie alebo si z neho môžeme vyrobiť bylinkové pesto, tinktúru, nátierku. Takisto je aj super prísadou v haluškách.

Skladovanie

Ak sa chystáme čerstvo pozberaný cesnak spracovať do niekoľko hodín, stačí ho uskladniť v nádobe s vodou. Na dlhšiu skladovateľnosť je vhodné medvedí cesnak zmraziť, prípadne usušiť alebo uvariť, no týmto sa z neho vytratia pozitívne účinky a tiež jeho výnimočná chuť.

Zdroj: KRESÁNEK, Jaroslav, Atlas liečivých rastlín a lesných plodov.

Nátierka

s medvedím cesnakom

Suroviny: Pomazánkové maslo (neochutené), 20 ks listov medvedieho cesnaku, soľ.

Príprava:

Cesnak nadrobno pokrájame, pridáme

s maslom a ochutíme soľou. Nátierku natrieme na chlebík / hrianku a namaškrtíme sa. :-)

Pesto

z medvedieho cesnaku

Suroviny: 150 g medvedieho cesnaku, 100 ml olivového oleja, soľ, čierne mleté korenie, 20 g píniových orieškov (na chuť, nemusia byť)

Príprava: Nadrobno nakrájaný alebo celý medvedí cesnak zmiešame s olivovým olejom a zmes následne pomixujeme, pridáme soľ, čierne mleté korenie či na drobno posekané oriešky. Ak chceme pesto hustejšie, pridáme viac cesnaku alebo orechov. Pesto je vhodné do cestovín, na chlebík/hrianku, lososa, mäso a pod.

Jana
Saxová

Z VLASTNEJ TVORBY

SPOMIENKY

V sútoku riek, máčam si kolienka,
prenasleduje ma krásna spomienka.

Spomienka na detstvo, vzácne, čisté,
žblnkot potôčika, keď padalo lístie.

Vietor nás hladil, dážď občas chladil,
noc nás naháňala, ale nestíhala.

Vôňa dobrodružstva, nadšenia, radosti,
môcť tak zas vyvádzať, nežné hlúposti

Prečo s detstvom odchádza šantenie,
mladosťou ukončí sa vábivé randenie.

Život nám nastaví prísne pravidlá,
ignorovať ich sa iba ťažko dá...

Aspoň orosiť si už dospelé nožičky,
keď sa nedá byť večne maličký.

Otvoriť náruč, keď slnko objíma,
priať mesiac s úctou, aj keď ťa dojíma.

J

Z VLASTNEJ TVORBY

Láskysled

Láskou odvekou milovaná
do dlaní vrytá,
v jeho srdci skrytá.

Čo viac si môžem priať?
S Tebou denne žitím tancovať,
v druhom ťa spoznať - milovať.

Kto nazrie do môjho vnútra?
Komu len dvere otvoríš?
Kto v tme kráča, za noci kutrá,
ten sa chce len rýchlo napojiť.

Do očí mi hľad' s pohľadom pevným!
Nech viem, že nemáš vlčie úmysly.
Pristúp len bližšie, smelo!
Na prehru vopred nemysli.

Daj šancu sebe,
aj ja chcem svoju šancu mať.
Ty otvoríš mne a ja zas tebe,
múry je treba v brány prestavať.

Každý deň je šanca začať znova
a keď srdce po láske volá
nechajme sa ňou unášať.

Veď ONA je všade. U teba, u mňa,
na jar v ovocnom sade.
Je v každej vložke, či v lúčnom kvete
aj v obyčajnej holej vete.
Tak spravme ju spolu súvetím!

Na úvod stačí „Ahoj!“,
v jadre počkám, kam ma vpustíš
v závere na kraj sveta s tebou poletím.

Tá najväčšia je však na kríži
a VER, že nič jej plány neskríži
milovať ťa nekonečne,
od počiatku – teraz - večne.....

Anonym

Jana
Saxová

DETSKÁ RUBRIKA

IŠIEL

PICHLIAČIK, ZA NÍM

UŠIAČIK.

JEDEN JEDOL

V NEĎALEKOM

.

DRUHÝ

NIESOL

V SVOJOM OSTROM

.

STRETLI

KMOTRIČKU , AJ

ANIČKU.

PREBERALI

, ŽE MÁ NOVÚ

.

RUŽOVÚ AKO

VYZDOBÍ SI

.

POCHVÁLI JU

A ZASPIEVA

.

ONO KRÁSNE

MÁ,S

SA RADO HRÁ.

LÚČE

ROZOSMIATÉ, VŠADE

ZLATÉ.

INZERCIA

HALOREALITY
CELOSLOVENSKÁ REALITNÁ KANCELÁRIA

SLAVOMÍR SEDLÁK
Váš osobný maklér

Konštantínova 6
Prešov

0905 594 824
slavomirsedlak@haloreality.sk
www.haloreality.sk/sedlak

**DÓVERUJÚ NÁM
TISÍCE
PREDÁVAJÚCICH**

www.haloreality.sk

Chcete predat' nehnuteľnosť (dom, byt, chatu, pozemok) a neplatiť realitnej kancelárii za inzerciu? V rámci krivianskeho občasníka Vám túto službu ponúkame bezplatne alebo za dobrovoľný príspevok."

MICHAL BLIZMAN

Hydroizolácie plochých striech

Spodné izolácie stavieb

Kontakt: **0907 345 860**

E-mail:
blizmanmichal1@centrum.sk

Priestory pre oslavy
(max. 120 osôb)

Catering

rozvoz stravy pre firmy, dôchodcov, jednotlivcov, či rodinné oslavy v pohodlí vášho domova

Kuchyňa

Kontakt: **0915 446 544**
alebo **051/7754170**

Reštaurácia Lipa

Darujte 2% z dane na podporu ZRPŠ Krivany, o.z.

Sme spojovací článok medzi **rodičmi, učiteľmi a deťmi ZŠ s MŠ Krivany**, pričom do svojich aktivít zapájame **širokú viacgeneračnú verejnosť** z našej obce a okolia. Doterajšie aktivity sú výsledkom nášho spoločného úsilia...

Ulica baví ulicu
Podpora Letnej školy 2020
Darovanie krvi
Tabuľky pre starých rodičov
PROJEKT Cyklistická prekážková dráha pre deti
Lavička Jána Lazoríka
Kriviansky občasník
Potáh na lavičku Jána Lazoríka
Kolo Krivian
Zber papiera na podporu rodiny Červeňákovvej
Krivianska Loli paradíčka

Ak sa Vám aktivity združenia páčia a chcete nás podporiť – presný návod a tlačivá nájdete na web stránke www.zskrivany.sk/a/zrps-krivany-oz, alebo FB stránke **Občianske združenie ZRPŠ Krivany**.

Údaje: IČO: 52825931

Obchodné meno: ZRPŠ Krivany, o.z.

Právna forma: občianske združenie

Sídlo: Krivany 1, 082 71 Krivany

Pokojne oslovte aj svojich príbuzných, priateľov, kolegov, či podnikateľov, ktorým vznikla za rok 2020 povinnosť zaplatiť daň a zatiaľ 2% z dane z príjmu nikomu nedarovali.

Financie, ktoré nám darujete, použijeme na čiastočné prefinancovanie aktuálneho projektu **KOLO Krivian** za zdravím, t.j. cyklistickú prekážkovú dráhu pre deti, ako aj na ďalšie naše budúce aktivity.

„Termín na podanie Vyhlásenia a Potvrdenia na daňový úrad je **30.4.** Tlačivá pokojne vložte do schránky na budove COOP Jednoty a my ich podáme na daňovom úrade za Vás. V prípade potreby Vám radi pomôžeme s ich vyplnením.“

Srdečne ďakujeme!

Partneri nášho projektu **KOLO Krivian za zdravím:**

Občianske združenie **HVIEZDIČKA Lipany**

**Darcovia, ktorí finančne
podporili aktivity ZRPŠ
Krivany, o.z. z 2% z dane:**

Mgr. Marcel Černický, Krivany
Mgr. Monika Kuchárová, Krivany
Zuzana Kravcová, Krivany
Želinský Ján, Krivany
Kocúrek Peter, Krivany
Kuchár Andrej, Krivany
Černická Mária, Krivany
Mgr. Mária Kromková

OBČIANSKE ZDRUŽENIE
ZRPŠ KRIVANY

**Kontaktujte
nás...**

ZRPŠ Krivany, o. z.
Krivany 1, 082 71 Krivany
IČO: 52825931
Číslo registrácie: VVS/1-900/90-57983
IBAN: SK47 8330 0000 0023 0181 3127
web stránka:
<https://www.zskrivany.sk/a/zrps-krivany-oz>

Občianske združenie ZRPŠ Krivany

zrps.krivany.oz@gmail.com

Kriviansky
OBČASNÍK

Redakčná rada:

Mária Kromková ml.
Ing. Ľudmila Karabašová, PhD.
Mgr. Jana Kožárová, PhD.

Jazyková úprava:

Mgr. Alena Hrabčáková

Grafická úprava:

Bc. Júlia Kromková

Redakčná rada Krivianskeho občasníka rada privíta vaše návrhy, nápady, pripomienky a námety na adrese kriviansky.obcasnik@gmail.com alebo ich len jednoducho napíšte a vhodíte do schránky ZRPŠ Krivany, o. z. umiestnenej na budove COOP Jednoty v centre obce.

*Požehnané
veľkonočné sviatky!*

Ňej vas Pambuch žehna
lēm z roha hojnosci, Ňej vas
furt varuje ot každej
charosci, bi vas obchodzila
prežalostna psota, Ňej vaš
život budze lēm sama
dobrota!

Ján Lazorík – Naša stara dziedzina

